

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

 VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov
EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

Mgr. Anna Krušinská

**Slovenské ľudové rozprávky s pracovnými
listami pre druhákov**

Slovačtika paramisa le buťakere ľilenca perdal e dujto klasa

2014

Vydavatel:	Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ:	Mgr. Anna Krušinská
Kontakt na autora UZ:	97673 ZŠ Telgárt 68
Názov:	Slovenské Ľudové rozprávky s pracovnými listami pre druhákov
Rok vytvorenia:	2014
Oponentský posudok vypracoval:	Mgr. Klajbanová Marta
Preklad:	Anna Balogová

ISBN 978-80-565-1216-6

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inkluzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

OBSAH PHERďIPEN

1. Ako šlo vajce na vandrovku + pracovný list

Sar geľa o jandro pre vandrovka/*sar upre-tele phirelas* +buťakero papiris

2. Cigáň čerta ošialil + pracovný list

Sar o Rom le benges diliňard'a +buťakero papiris

3. Koza odratá a jež + pracovný list

E Kečka pre jepaš sera dukda'i thaj o ježkos +buťakero papiris

4. Medved' a komár + pracovný list

E Medva- *ričos* thaj o komaris-*rateskero cicado* +buťakero papiris

5. Medovníkový domček + pracovný list

Guľoro - *medovníkeskero kheroro* +buťakero papiris

6. Vlk a sedem kozliatok + pracovný list

O Vlkos –*vešuno rukono* thaj o efta kečkici +buťakero papiris

7. O troch prasiatkach + pracovný list

Palo trin balore +buťakero papiris

8. Mechúrik – Koščúrik s kamarátmi + pracovný list

O Mečurikos – Koščurikos le baratenca-*amalenca* +buťakero papiris

9. Psota + pracovný list

Rukoňiben-*čoripnaskero pharipen* +buťakero papiris

10. Tri práčky + pracovný list

Trin rajbašne – *prački* +buťakero papiris

1. AKO ŠLO VAJCE NA VANDROVKU

SAR GEĽA O JANDRO PRE VANDROVKA/*sar upre-tele svetoha phirelas*

Za starých čias išlo **Vajce** do sveta na vandrovku a stretlo tam **raka**. "Kde ty ideš?" rečie mu vajce. "A ty kde?" rečie mu rak. "Ja idem na vandrovku!" "A ved' ani ja nechcem byť horší od teba; pôjdem i ja!" Už teda boli dvaja a bolo im hned' smelšie.

Idú, idú; stretnú **kačicu**. "Kde ty ideš?" opytuje sa vajce. "A vy kde?" rečie táto. "My ideme na vandrovku; pod', budeme traja." Kačica pristala; už boli traja.

Idú, idú; stretnú **moriaka**. "Kde ty ideš?" rečie vajce. "A vy kde?" rečie tento. "My ideme na vandrovku; pod' do kamarátstva!" Moriak pristal; boli štyria.

Idú, idú; stretnú **koňa**. "Kde ty ideš?" rečie vajce. "A vy kde?" rečie kôň. "My ideme na vandrovku; pod', budeme piati." Kôň šiel; bolo ich, kol'ko na ruke prstov.

Idú, idú; stretnú **vola**. "Kde ty ideš?" rečie vajce. "A vy kde?" rečie tento. "My ideme na vandrovku; pod', väčšia hŕbka pýta viac." Vôl pristal; už boli šiesti.

Idú, idú pekne v hŕbke; stretnú ešte **kohúta**. "Kde ty ideš?" rečie vajce. "A vy kde takto rozbehli ste sa?" rečie kohút. "My ideme na vandrovku; pod', budeme všetci siedmi!" Dobre teda, už boli všetci siedmi dobrí tovariši spolu!

Vandrovali, vandrovali, až raz v temných smrečinách zablúdili a nevedeli kam d'alej a boli veru už aj hladní. Kdeže tu prichýliť sa? Veru bolo na čase trocha pohnúť rozumom. Ale vajce aj malo rozum za všetkých. Poslalo kohúta na vysoký smrek a ten odtiaľ zazrel hned' svietielko. Vajce zvolalo: "No, len zleť skoro v tú stranu proti svetu; ukážeš nám cestu.

Kohút zletel v tú stranu a poberali sa tam všetci. Aj našli chyžku v horách, v ktorej svietilo sa. Povie vajce koňovi, aby zabúchal na dvere. Ten zabúcha a z izbičky vyjde stará baba.

"Čo tu chcete? Čo tu hľadáte? Chytro chodťe preč, bo ked' moji chlapci domov dôjdu, všetkých vás tu zmelú na kašu!" spustila baba na nich.

"Zmelú-nezmelú; ty nestaraj sa o to, ale nám siedmim tovarišom daj jest," vraví vajce.

"Pre takých kadejakých zo sveta nemám nič!" durila sa baba.

Tu vajce rozkázalo volovi, aby vzal babu na rohy a zaniesol do lesa. Vošli všetci do izby a tam našli pre siedmich stôl zastretý. V chalúpke bývali siedmi zbojníci a baba im prihovila večeru. A zbojníci už aj prichádzali s hrmotom, len tak hora prašťala. Čo robit? Dobrá rada stojí vždy za volač, vajce kohútovi kázalo vyletiet' hore na pánty, vola postavilo do pitvora, koňa do izby za dvere, moriaka poslalo na pec, kačicu pod lavicu, raka do krhly a samo zahrabalo sa do pahreby; svetlo vyhasili.

Zbojníci dôjdu a svetla v chyži nevidia. "Čo či tá baba zaspala, či čo je to?"

Nazbíjané veci na hromadu položili. Najväčší z nich a pobral sa dnu. Vstúpi do pitvora. Tu vôl vezme ho na rohy a hodí otvorenými dvermi do izby. Tam spoza dvier buchne kôň doňho kopytom.

"Ej, kýže je toto čert? Počkaj, hned' ti posvietim do očí!" rečie zbojník a skočí ku pahrebe, že svetlo roznieti.

Ako rozhrnul pahrebu a začal fúkať, prieklo žeravé uhlie na vajce. Fúk! puklo nafúkalo zbojníkovi plnú tvár i oči horúcim popolom. Ako podstrelený skočil ku krhle, že si tvár i oči vymyje. Ale ako načrie rukou, chytí mu rak prsty do štipcov. Zbojník trhne rukou, prevrhne krhlu! Na ten hurt strepoce kačka krídlami a zakáčka: ták, ták, ták! Moriak zahrmotí na peci lopatami a kývajúc hlavou, zahudruje: hudrý, hudrý! Kôň ešte len teraz vyhodil zadnými nohami náležité zbojníkovi do chrbta a vysotil ho do pitvora, tam vzal ho zasa vôl na rohy a vymrštil von na dvor; k tomu všetkému kohút na pántoch celým hrdlom sa ozýval: kikirík! Došliapaný, doráňaný zbojník doletel ako bez duše ku kamarátom. "Ká skaza robí sa to tam?" opýtajú sa ho títo. "Bist'uže, tam je veru zle." Všetko im rozpovedal.

Nečakali zbojníci, kým by to všetko vyhrnulo sa na nich z chalupy, ale pobrali päty na plecia a zanechali tam aj všetko, čo kedy nazbíjali.

Naši tovariši zasadli si potom k stolu a k hotovému jedeniu. Jedli pili, hodovali.

Potom nebodaj každý pošiel svojou stranou a neviem, kedy zídu sa zasa takto dovedna, ako tu boli zídení k jednému majstrovskejmu kúsku.

Phuro ideos-vramaha, geľa o jandro pre vandrovka, pro phiriben *upre-tele*, u arakhla **le racos**. „Kaj tu džas?“ phučel lestar o racos. „Me džav pre vandrovka, pro phiriben *upre-tele!*“ „No ni me nakamav tatar te ačhel rosneder, džav teme tuha!“. U imar sne dujdžane u sas lenge jekhetanenge feder.

Džan, džan, u arakhen **la kačka**. „Kaj tu džas?“ phučel latar o jandro. „U tumen kaj džan?“ phučel jov lestar. „Amen džas pre vandrovka, pro phiriben *upre-tele*, av amenca, avaha imar trindžane,,. E kačka phend'a mišto u sne imar trindžane.

Džan, džan, u arakhen **le morjakos**. „Kaj tu džas?“ phučel lestar o jandro. „U tumen kaj džan?“ phučel jov lendar. „Amen džas pre vandrovka, pro phiriben *upre-tele*, av amenca, keraha baratipen-*amala* avaha!,,. O morjakos phend'a mišto u sne imar štardžane.

Džan, džan, u arakhen **le grajes**. „Kaj tu džas?“ phučel lestar o jandro. „U tumen kaj džan?“ phučel lendar o graj. „Amen džas pre vandrovka, pro phiriben *upre-tele*, av amenca, avaha pandžane!,,. O graj gel'a lenca, sne ajci, keci angušta pro vast hine.

Džan, džan, u arakhen **le guruves**. „Kaj tu džas?“ phučel lestar o jandro. „U tumen kaj džan?“ phučel lendar o graj. „Amen džas pre vandrovka, pro phiriben *upre-tele*, av amenca, avaha šovdžane!,,. O guruv phend'a mišto, u sne imar šovdžane.

Džan, dural džan šukares, jekhetanes u arakhen mejk dromeha **le bašnes – kekešis**. "Kaj tu džas?" phučeles lestar o jandro. "U tumen, kaj pes avke rozdenaštan?" phučel lendar o bešnos." „Amen džas pre vandrovka, pro phiriben *upre-tele*, av amenca, avaha eftadžane!,,. Mišto akor, u sne imar savore eftadžane, lače, buťakere-tovariša!"

Phirkerenas *upre-tele*, čavarginenas peske, numa jekhfareste avle ko kalo veš, našade pes andre leste, nadžanenas khatar te džan dural u sne imar taj but bokhale. Kaj o šere te thoven? No mušinde čačes imar te o ſero, god'i pro god'averipen te rakin. No le jandres sas god'i vaš savorenge. Bičhad'a le bašnes pro učo rukhos, agaca u joj imar upralur dihl'a cikno vudutoro-vilañicis. O jandro vičind'a pre leste: „No u akana tu sajin ko oda vudutoro u sikhav amenze o dromoro, amen džaha polokores pala tute."

O bašno sajind'a ke odi sera u pal laste savore džanas. U arakhle cikno kheroro, chižkica andre savi vilaňis- *vudutoro* labolas. Phenel o jandro le grajeske kaj te durkinel pro vudar. Joj durkind'a u phundravel lenge jekh phurori baba.

"So adaj kamen? So adaj roden? Sig, sig džan kadarig, bo kana mire čhave avena khere, savore tumen keci san adaj erňinena pre žamiška, kaša tumendar kerena!" mukla pre lende pes kavka e phurori baba lavenca.

„Erňinena-na erňinena, tu peske pre kada o ſero naphager, numa de efta buťakerenge vareso pro chaben,“ phenel lake pale o jandro.

Vaš kajse močkoša andralo svetos, *luma-vilagos* man nane ňiso!" rušelas e baba.

O jandro phend'a le guruveske, kaj te lel la phura baba pro rohici u te lidžel la andro veš. Savore gene andro kheroro u odoj arakhle astala – *skamind* pro chaben kerdo vaš efta. Andre kada kheroro dživenas efta zbojníci, markerde so čorkeren savoren andro veš. E phuri baba lenge kerďa chaben pre raťi. U o zbojníci imar avenas akana khore kada ideso-vrama, ajsa bara vikaha, kaj calo veš džanelas kaj jojn imar aven khore. So akana te kerel? Lači god'i furt vareso ačhel, o jandro le bašnoske phend'a kaj te sajinel pro vudakere panta, le guruves thoda andre pitvora, le grajes andre soba palo vudar garud'a, le morjakos pre mašina-pjecka bičhad'a te ačhel, la kačka tele lovka. Lavica, le rakos andre pajutni krhla u joj korkro pes andro labarde angara- pahrebate garud'a, u o vudut-o *livaňis* tele murdarde. O zbojníci aven ko kheroro u o vilaňis, o vudutoro či dikhen. „So pes ačhiľa, či odi baba zasút'a?“

Oda so čorkerde pre jekh kopica rakinde. Nek bareder lendar andre džal. Džal andre pitvora. U akor o guruv les rohenca upre lel u phundrade vudareha andre pitvora čhivel. Khataro vudar o graj les zorale pindreha ruginel.

„Joj, so oda, savo beng? Užar kana tuke labara o vudutoro andro jakha, chutel' o zbojníkos ke jagori, ko angara kaj feder joj les te dikhel.

Sar rozkerd'a o angara, kezdind'a andre lende te phurdel, pripejka pes o angar ko jandro. Fuk! Phurd'a pes avka buchles kaj le zbojníkoske savoro tato angar pro muj, jakha dema'da. Sar vilindo chufila ke paňeskeri krhlica, kaj peske o muj, thaj jakha te thovel. Numa sar la vasteha chudel o rakos leske bari dukh kerel. O zbojníkos vasteha, dhukatar o paňi latar avri čhivel! Pre kada savoro e kačkica sarňenca upre tele marel u hangoha kačkinel: kač, kač, kač! O morjakos pre pjeckica lopataha u šereha bond'arel seratar: hudri, hudri! U o graj mej čak akana cala zoraha le zbojníkos andro dumo pindrenca resela, avka zorales kaj andre pitvora les čhid'a, odoj les pal pal o guruv pro rohi liľ'a u pre dvorica les avri andralo kheroro joj čhid'a, u ke akada savoro o bašno pro vudakere panti bare hangoha khataro kirlo vičinels: kikiriki!

Tapošimen, markerdo, dukhado zbojníkos sajind'a sar bije voďi ko peskere barati-*amala*. „Jaj bari bibacht pes odoj kerel, ačhiľ'a? Phučen lestar savore.

„Devla miro, odoj hi but rosnes, phares, namištes.“ Savoro lenge avri vakerd'a, oda so pes leske andro kher ačhiľ'a.

Naužarenas o zbojníci pro oda kaj te lenge pes kajso vareso te ačhel andro kheroro, rakinde o čanga pro dume u denašle, avka sig kaj savoro so čorkerde palo duo ideos-vramica odoj mukl'e.

Amare buťakere eftune, bešle peske ke astala- *skamind* u o chaben len odoj užarelas. Chanas, pijenas bares but.

No u pajk sako jekh lendar geľa ver seraha, aver dromeha, u nadžanav tumenge te phenel kana pes pal pale kavka savore jekhetanes pale arakhena, u kerena ajso lačhariben sar akana

kerde.

Pracovný list – Ako išlo vajce na vandrovku

But'akero papiris - Sar gel'a o jandro pre vandrovka- sar upre-tele phirelas

- Vypíš zvieratá, ktoré vystupujú v príbehu
Irin- pisin alaten, save hine andre paramisa

- Vymaľuj hviezdičku, v ktorej je správne uvedené, kol'ko bolo zbojníkov
Feštejin- *maľin* avri e čercheň- *čilaga*, andre savi hin irindo čaikano čislos -*rachnašno*, keci zbojníka sas andre paramisa

- Porozmýšľaj a napiš, prečo sa všetci vybrali do sveta?

Gondoľiker-gindin u irin- pisin, soske savore gele andre luma- svetos, vilagos?

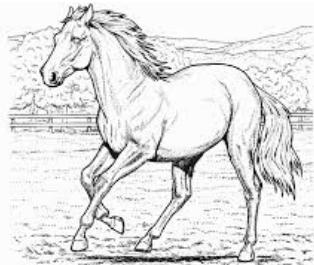
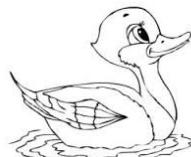
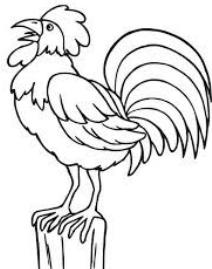
4. Vymyslí iný názov rozprávky

Gondoľiker-gindin aver nevos la paramisake

5. Pospájaj, ako sa zvieratká pridávali k Vajcu. Čierne-biele obrázky vymaľuj.

Ker jekhetaňiben, sar pes ko jandro pridenas o alatici - *zvjertka*. Kalo-parne barvakere kipici fešatin- *mal'in* vari.

Omalovánky Zadarmo.sk

6. Koľkokrát sa v texte nachádza slovné spojenie – Idú, idú

Kecivar pes andro tekstos – irinel lava – Džan, džan....

7. Pomenuj postavy z rozprávok – zistíš ktorý je zbojník?

Phen save postavi hine andro paramisi – džanes ko, save lendar hine o zbojníci?

Úlohy na doma – porad' sa s rodičmi

**Buťakere keripena save pes keren khere – šaj tuke šegitinel – ažutinel
e daj thaj o dad**

8. Nahrad' slovo tovariš iným slovom

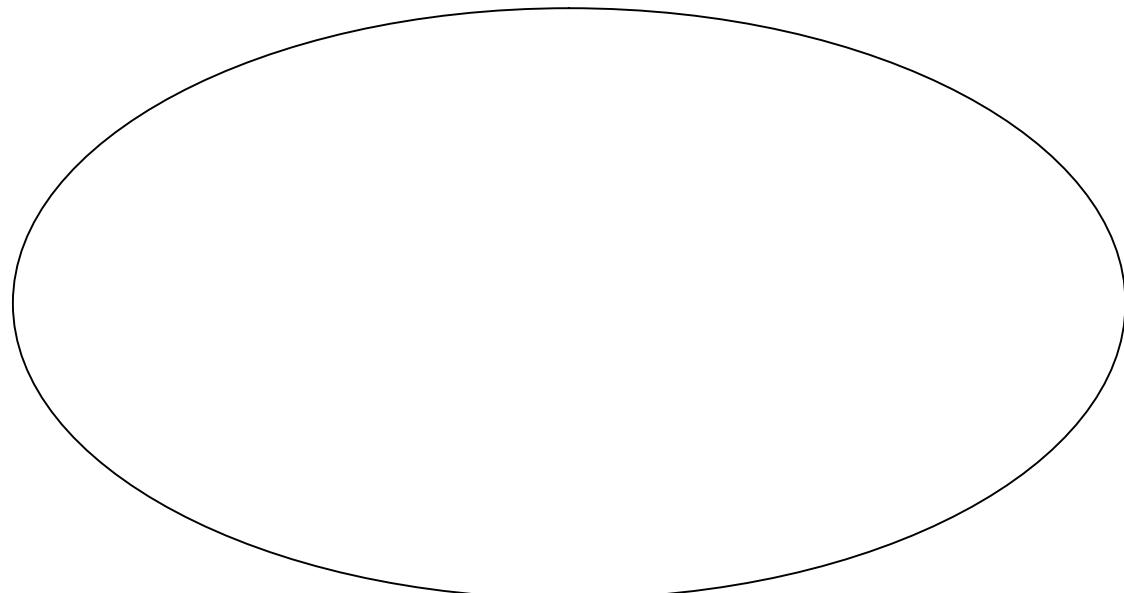
Aver laveha irin-pisin but'akero, o tovarišis

tovariš

9. Vysvetlí vetu: „**Za starých čias** išlo vajce na vandrovku“.

So oda hi, kana pes phenel: „Phuro ideos, vramaha gel'a o jandro pre vandrovka, pro phiriben upre-tele“

10. Nakresli les s chalúpkou Rajzoľin o veš le kheroreha-*la chalupkaha*

2. CIGÁN ČERTA OŠIALIL SAR O ROM LE BENGES DILIŇARĎA

Išiel čert k babe, aby mu dala jest', že už dobre od hladu kopytá nevytrčí. Ona dala mu vajce. Ale keď ho prehltol, nastrašila ho, že to vajce bolo zaviazané, a tak aby hotovil sa, že zľahne a bude mať chlapca. Nastráchaný čert pribehol k Cigáňovi do poľa, kde tento svine pásol. Prosil ho, aby mu pomohol.

"Oj, vdŕačne ti spomôžem," hovorí Cigáň, "len si ľahni horeznačky."

Čert si ľahol a ten plask ho po bruchu, že ho hned' vo dve hubky skrčilo od toho úderu a zjajknúť mu ani nedalo, čo mu hrdlo zatislo. V tom ale vyskočil z blízkeho krovia tým plaskom naplašený zajac a utekal poľom do hory. Cigáň ukazuje ho čertovi:

"Či vidíš, tamto zaberá tvoj chlapec; toho viac nemáš čo obávať sa, že by vrátil sa ti."

"No, chlap si!" chváli ho čert a Cigáň na to: "Veru som chlap! Či by si takto nemal vôlevu skúsiť sa so mnou?"

"A prečo by nie!"

"No," rečie náš cigáň, "kto z nás vytlačí zo skaly mlieko?"

Čert schytí žabiciu a ako ju stisol, všetka rozmrivila sa mu v hrsti. Cigáň ale ukradomky vložil do mlieka omočený chlieb medzi dve skaly a vytlačil z neho mlieko. Čert naľakal sa ho; ušmykol a nestavil sa iba pri svojej materi.

A mať hovorí mu: "Čože si taký naplašený?"

"Takto a takto," rozpovedal čert, ako povodilo sa mu s Cigáňom.

"Ej, to je nedobre," rečie čertova mat'. "Ten Cigáň oddal by sa hockedy do teba, ty toho musíš skántríť. Id' ešte raz k nemu a daj sa s ním na skusy! Ak vydrží, dáš mu za vrece peňazí, ak nie, zmámiš ho."

Dobre. Bežal čert k Cigáňovi: "Cigáň, hybaj sa ešte raz na skusy! Dám ti za vrece peňazí, ak vydržíš. Ak nie, zmámim ťa."

"A ved' dobre, keď tak chceš," povedal Cigáň.

Prvé dali sa na to, kto viac slivák unesie. Čert oberal do košov a Cigáň začal z koreňa vyvracat celé stromy a ukladal na hromadu.

"Čože ty to robíš?" diví sa mu čert.

A Cigáň vraví:

"Čože mám motkať sa s každou márnou slivočkou? Takto si zaberiem odrazu všetko, aj teba s tým stromom, čo na ňom dučíš - a zanesiem domov."

Naľakal sa čert, že by takto prišiel o celú záhradu, ba ešte aj s ním samým zle by malo byť: "Nuž," rečie, "nechajme toto tak a podŕme skusovať sa na inšie."

Druhé dali sa na to, kto viac dreva unesie. Čert začal horu rúbať a veru tá len zmizla pod jeho sekerou. Cigáň vzal dlhý povraz a začal opasovať celú horu od duba k dubu.

"Čože to ty zasa vystrájaš?" sptyuje sa čert.

"Nič," odpovedá Cigáň, "len nechce sa mi po každom polienci na plece klášť, nuž takto opášem si celú horu, potrhnem a odnesiem si od koreňa."

Nalákal sa čert, že by prišiel o horu, nechali aj to tak.

Tretie bolo, kto viac vody unesie. Čert pozbieran vari všetky sudy zo sveta a naberal tej vody, aby mu ani kvapka neušla z nej. Cigáň nabral dosák a brvien a jal sa hatať celý potok.

"Čože haceš?" sptyuje sa čert.

"Čože by som hatal?" odpovedá Cigáň. "Zastavím všetky vody a unesiem si preč odrazu."

Nalákal sa čert, že príde o všetky vody.

"Daj," povedá, "pokoj a radšej si len vezmi za vrece peňazí. Tu sú ti!"

Cigáň vzal si za vrece peňazí a nebolo mu treba viac s čertom skúšať sa, lebo ten umkol kade ľahšie!

Geľa o beng ke baba, kaj les tedel te chal, ajso bokhalo hi, kaj mištes hoj o kopita bokhatar na visarel – pro meriben. Joj les diňa jandro. No sar les chala, darand'a les avri kaj o jandro sas khamľo u uľola leske čhavoro kale jandrestar. Avri darado beng denašťa ko rom savo pre paja le balen delas pro chaviben. Mangelas les, kaj leske te šegitinel-*ažutinel*.

„Oj, me tuke igen rado šegitina- *ažutina*,“ phenel leske o rom, „čak peske pašľuv tele upre pereha.“

O bengos peske pašľa u jov leske akor plask pro per demaďa zorales, avka zorales kaj pro duj khotora peskero deštos rakind'a o bengos, u našťi ňi varesavo hangos mujestar mukľ'a, vašoda kaj leske pes o kirlo zacird'a dukhatar. Andre kada chuťila čaratar avri o darado avri šošoj-*zajacos* u denašelas dromeha andro veš. O Rom les sikavel le bengoske:

„So dikhes, okodoj denašel tiro čhavo, namušines peske o šero te phagerel pro oda, kaj joj pal pale avela.“

„No, zoralo murš sal!“ lašarel les o beng u o Rom phenel:

„No som me zoralo murš! No u tu na kames manca jekhetanes kavke manca?“

„U soske the na!“

„No,“ phenel amaro romoro, „ko amendar dujendar, andralo bar, skala, o thud avri

ispidela?“

O beng chudla andro vast la žaba u avka la zorales kikid'a kaj pes cali rozmukl'a andre leskero vast. O Rom numa čorades thod'a mašakro duj bara skalatar cindo maro thudeha u avka les andrale skala pajk kamo-kuri avri ispind'a. O beng darand'a lestar, denašel pal peskeri daj.

U e daj lestar phučel: „So sal aj so avri darado?“

„Ačhil'a pes kada,“ vakerel savoro lake o beng, oda so kerďa o Rom.

„Joj, oda nane mištes,“ phenel bengoskeri daj.

„Oda Rom andre tute pes mukela čak kana joy kamela, u zoraleder sar tu hino, mušines les vašoda te murdarel. Dža mejk jekhfari pala leste u zor leha merin peske pal pale! The avri cerpinela savoro, de les jekh govno pherdo lovenca, te naela zoraleder sar tu, murdar les.“

Mištes. Denašel o beng pale ko Rom: „Romeha, av džas peske jekhetane mejk jekhvar o zaračipen te sikavel! Dava tut govno pherdo lovenca te birineha avri buteder sar me. Te na, ako tut me meravava.“

„No te kames, akor mištes, džas,“ phend'a leske o Rom.

U akana peske phende kaj ko buteder tħijava birinela te chudel andro vasta. O beng kezdind'a len rukhestar, agacatar andro košaris te kidel u o Rom kezdind'a koreňostar o rukha, o agaci avri te čhingerel u jekh pre dujto rakinelas.

„So tu keres?“ Phagerel peske o šero kaleha ho beng.

U o Rom leske phenel:

„So me mange kerava ajsi ciknori buťi kaleha, u jek tħijava pal duj'i me rodava, na, lav mange jekhfari buteder tħijava cale rukhoa, agacaha u te akadi pre savi tu sal činav la avri phuvatar, thaj tuha u lav mange len khene savore.“

Darand'a o bengos, kaj našavela cali peskero baro, u mejk tah leske pes šaj vareso nalačho šaj ačhela paš akada: „U phenel,“ „mukas imar akada avke, u džas vareso aver pro zoračipen te sikavel.“

Pro dujto pes dovakerde kaj ko buteder kašta andro vasta lidžela.

O bengos kezdind'a andro veš o rukha, agaci te čhingerel, u mištes leske džala telo tover kadi buťi. O Rom liľ'a dugo šejlo - *povrazos* u kezdind'a leha calo veš te phandel, khataro jekh rukh-dubos, ko dujto.

„So tu oda pal pale keres?“ phučel lestar o beng.

„Niso,“ phenel leske pal pale o Rom, „čak nakamav sako jekh rukhos, agacica tovereha te čhingerel, akor mange savore rukha kavka opašinav, zakerav andro jekh

hekheňaniben u cirdav jekhvar zorales u savore rukha, agaci mange thaj le koreňenca lava.“

Darnd'a pal pale o beng, kaj leske o Rom šaj calo veš lel, u vašoda preačhile taj akadi buťi jojn te kerel.

Trinto sas oda ko buteder paňi džanelia te lidžel. O bengos andro savore sudi, save sne igen but, čhorelas paňi andre lende, avka oda kerelas kaj aňi cikňi kvapkica te načujol pes pre phovori, numa savoro andro sudos te ejl čhordo. O Rom liňa peske doskici, kašta bare u džal cali jarka te zaačhavel.

So oda keres, so kames te zaačhavel!:! Phučel lestar o beng.

„So kaj kamav te zaačhel?“ phenel leske pal pale o Rom. „ zaačhava savoro baro paňi, o savore jarkici u avka mange jekhfaresta savoro paňi lidžava khere.“

Darand'ila o beng, kaj leske naačhela ňisavo paňi.

„De,“ phenel, „smirom imar mange u le peske čak oda govno pherdo lovenca. Le, tire hine!“

O rom liňa o govno le lovenca u imar namušinelas le bengoha o zoraľipen te marel, vašoda kaj o beng, po dum o čanga rakind'a u denašľa!

Pracovný list – Cigán čerta ošialil

But'akero papiris - Sar o Rom le benges diliňard'a

1. Ktoré postavy vystupujú v príbehu?

Save postavi hine andre kadi paramisa?

.....
.....
.....

2. Koľkokrát prekabátil Cigáň čerta a ako?

Kecivar avri kheld'a, ňerind'a godžaha o Rom le bengoha u sar oda kerd'a? -/irin-pisin

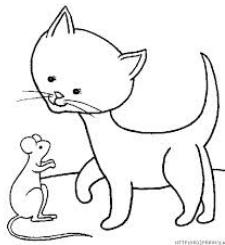
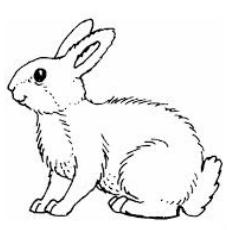
.....
.....
.....

3. Aké vlastnosti mal Cigáň: Savo sas o Rom:

.....
.....
.....

4. Vymaluj zvieratká, ktoré vystupovali v rozprávke.

Feštejin – maľin avri le alatoren-zvjeratken, save sne andre paramisa.

Úlohy na doma – porad' sa s rodičmi

Kherutne kepripena – de duma, šaj tuke šegitinel-pomožinel e daj, o dad

5. Porozprávaj príbeh rodičom a spoločne vymyslíte, niekoľko ďalších úloh, ktoré by ste dali Cigáňovi.

Vaker e paramisa peskera dajake, dadeske u jekhetanes gondol'inen - *gindinen* avri, varekeci aver keripena, save bi denas te kerel le Romeske tumen.

6. Nakreslí, o čom si čítaľ: Rajzol'in, oda pal soste gend'al:

3. KOZA ODRATÁ A JEŽ E KEČKA PRO JEPAŠ ODRATO THAJ O JEŽKOS

Bola koza rohatá, do pol boka odratá; utekala horami a kryla sa dierami. Skryla sa do líšcej diery. Tu prišla líška domov a chcela si vojsť do diery. Tu ti jej už cudzí zver v brlohu. A dvíha sa hore, dupoce nohami a volá: „Ja som koza rohatá, do pol boka odratá; cupy-lupy nohami, prebijem ta rohami“.

Zlákla sa líška, utekala, nariekala po horách. Stretne ju vlčko: "Čo pláčeš, líštička, sestrička?"

"Ach, vŕľček, braček, akože by som neplakala? V mojej diere divné zviera!"

„Pod', ja ti ho vyženiem!“ "Šli spolu ku diere a vlčko zavola: Kto si, zvere, v líšcej diere? A koza zadupoce: „Ja som koza rohatá, do pol boka odratá; cupy-lupy nohami, prebijem ta rohami“.

Zľakol sa i vlčko. Oba utekali a nariekali po horách. Stretne ich medved: "Čo pláčeš, líštička, sestrička?"

"Ach, môj milý medveďu, daj labu, akože by som neplakala? V mojej diere divné zviera!"

"Pod', ja ti ho vyženiem." Šli všetci ku diere a medved' zavolal: „Kto si, zvere, v líšcej diere“?

A koza zadupoce: „Ja som koza rohatá, do pol boka odratá; cupy-lupy nohami, prebijem t'a rohami“.

Zľakol sa aj medved'. Utekali, nariekali po horách. Stretne ich ježa: "Čo plačeš, líštička, sestrička?"

"Ach, akože by som ja neplakala? V mojej diere divné zviera - a my všetci nemôžeme ho vyhnat"! "Podťte, ved' ho ja vyženiem".

"Ach, ty ježa, malé biežä, čože by si ty? Ved' sme tam už my boli, kráľovia, pánovia, a nič sme nevykonali", rečú tamtí. A ono im: "Hoc som ježa, malé biežä, predbehnem vás ta!"

A bežalo, bežalo, lebo skrčilo sa do gule a tak kotúľalo sa dolu horou. Tí už len za ním. Príde ono ku diere a zavolá: „Kto si, zvere, v líšcej diere“? A koza zadupoce: „Ja som koza rohatá, do pol boka odratá; cupy-lupy nohami, prebijem t'a rohami“.

„A ja som jež - prebijem t'a tiež“! zvolá tento a zagúľa sa dnu do diery a začne kozu do toho odraného boku pichliačmi pichat'. Zbliakla koza od bolesti a vyskočila von.

Od tých čias líštička býva spokojne vo svojej diere. Ježko ale mal tiež nedaleko dieru, tam uložil sa na mäkké a hrýzol plánočky, čo si podjeseň bol nazbieranl.

Sas jekh kečka rohato, pro jepaš sas odrato, denaškerelas vešenca u garuvelas pes chejvenca. Garuďa pes andre liškino chev. Avľa e liška khore u kamľa te džal andre chevori. Numa andre chevori imar aver alataso sa, andro lakro brlohos joj bešelas. Upre pes hazdel, čnganca marel u vičinel,vriskinel: „ Me sem kečka rohato, pro jepaš sera odrato, resava dukaha tut me rohenca“.

Darand'a e liška, denašľa, rovibnaha andro veša geľa.

Arakhľa la o vlkos-vešuno rukono: „ Soske roves, liščíkica, pheňori miri?“

„Jajaj, vlkocis miro phraloro, soske rovava? Andre miri chevori varesavo alatos-zveros bešel!“

„Av, džav me tuha, u le alatos me avri čhiva!“ Gele khetanes ke chev u o vlkos vičind'a: Ko sal alatona, andre liščíckeri chev? U e kečka pal pale pindrenca pre phuv marel: „Me sme e kečka rohato, ko jepaš sera odrato, cup-lupi čanganca me kerava u mire rohenca tud resava“.

Darand'ila o vlkos. So duj džane denašle u doromoreha andro veša rovenas.

Arakhen len e medva- o ričos: „ Soske roves, liščíkica, pheňori miri?“

„Jajaj, medvica miri, de mange vast tiro, soske me rovav? Andre miri chevori varesavo

alatos-zveros bešel!“

„Av, džav me tuha, u le alatos me avri čhiva!“ Gele khetanes ke chev u e medva vičind'a:
Ko sal alatona, andre lištičkeri chev?

U e kečka pal pale pindrenca pre phuv marel: „Me sme e kečka rohato, ko jepaš sera odrato,
cup-lupi čanganca me kerava u mire rohenca tud resava“.

Darand'ila thaj e medva. Savore pal pale denašle u doromoreha andro veša rovenas.

Arakhen len o ježos: „Soske roves, lištičkica, pheňori miri?“

„Jajaj, soske me rovav? Andre miri chevori varesavo alatos-zveros bešel u nadžanova les avri
me te čhivav!“

„Aven, me les avri čhivava!“

„ach tu ježkocina, ciknoro sa, so tu mange šaj šegitines, sar? Imar amen odoj samas, rajora
bare, kirajutne alata u ňiso našti kerd'am, phenen o vlkos thaj e medva. U jov lenjge pal
pale: „ Sem čak cikno ježokcis, sikahav me tumenge sar pes oda kerel!“ U denašelas,
denašelas, androe kerika pes zabond'ard'a u bdarlo ke chevori doresla. U joj pala leste savore
pes tiž pro dromo mukle. Avel ke chev vičinel: Ko sal alatona, andre lištičkeri chev?

U e kečka pal pale pindrenca pre phuv marel: „Me sme e kečka rohato, ko jepaš sera odrato,
cup-lupi čanganca me kerava u mire rohenca tud resava“.

„U mes sem o ježkos – me tut tiž dukhavibnaha reasva!“ vičinel lake kase lavenca
u bond'arel pes koroko andre chev ke late. Surinkerel la kečka andre odi jepašutni sera
dukhad'i. Zabl'akinda e kečka bara dukaha u andrale chev avri chu'ila.

U akale ideostar- *vramatar* e liška bešel andre peskeri chevori pala pale šukares. Pašes paše
late sas the le ježkos peskeri chevori, odoj peske pašlolas pro prajtina lokore u chalas
phabora – planočki, save peske pro jesos odoj and'a.

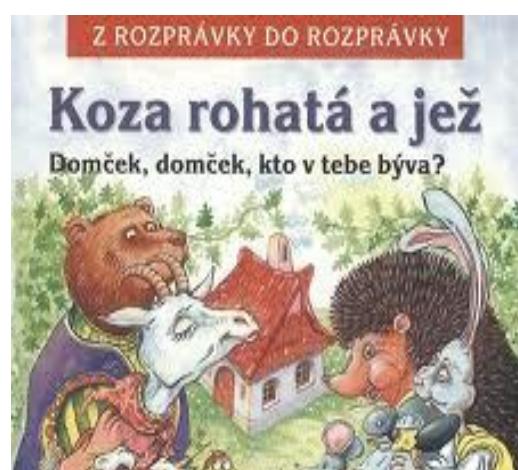
Pracovný list - Koza odratá a jež

But'akero papiris - E Kečka pro jepaš sera dukdad'i

Vypíš postupne všetky zvieratká, ktoré pomáhali liške

Irin-*pisin* jekh pal dujto savore alaten-*zyjeratken* save šegitinde-*ažutinde* la liškake

-
.....
.....
.....
2. Prečo poprosila lištička zvieratká o pomoc ?
Soske mangelas e liška le alaten,

kaj lake te šegitinen-*ažutinen*?

.....
.....
.....
.....

1. Čím sa živí medved' , líška a vlk?

So chal e medva-*ričos*, e liška thaj o vlkos – *vešuno rukono*

.....
.....

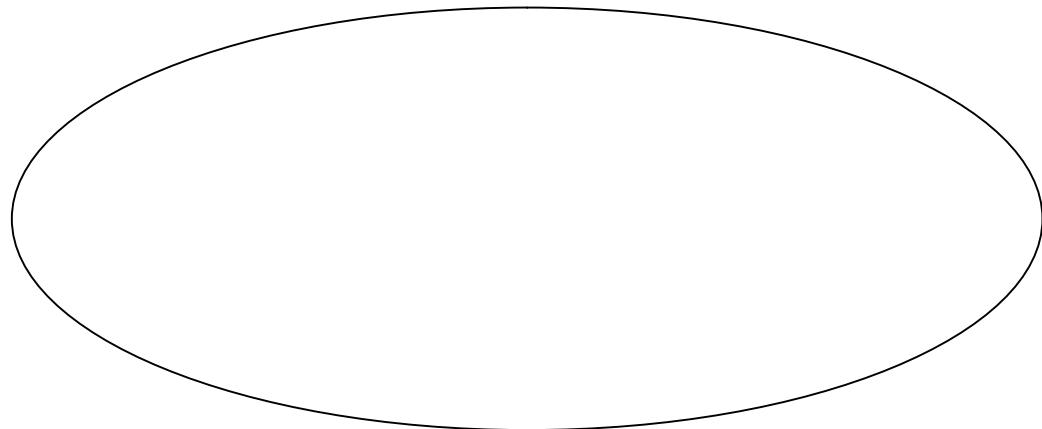
4. Čím sa živí So chal

Ježko o Ježkos

Koza e Kečka

5. Nakreslí, tri zvieratká, ktoré žijú v lese:

Rajzoľin, trin alaten-*zvjeratken*, save dživen andro veš:

Úlohy na doma – porad' sa s rodičmi

**But'akere keripena save pes kerén khore – šaj tuke šegitinel – *ažutinel*
e daj thaj o dad**

6. Zistí, aké rozprávky poznajú tvoji rodičia:

Save paramisi prindžarel tiri daj, thaj o dat:

.....
.....
.....
.....

4.MEDVEĎ A KOMÁR E MEDVA- RIČOS THAJ O KOMARIS-RATESKERO CICADO

Zišiel sa medved' s komárom. Povie medved': „Ty, komár, ty sadneš na každé stvorenie a naciaš sa, povedz mi, aká krv je najsladšia?"

Povie mu komár: „A veru je ľudská krv najsladšia."

Dobre; vybral sa medved' na tú ľudskú krv.

Postretne chlapca: „Stoj! Či si ty človek?"

„Ja ešte len budem!" podskočil si chlapec hrdo, akoby bol chcel podrásť hned' na celého človeka.

„No, len si poskakuj," mrmlal medved', „z toho mi i tak nič, čo ešte len bude."

Ide ďalej, stretne žobráka:

„Stoj! Či si ty človek?

„Ja som už bol!" zakašlal žobrák a ukrčil sa, aby ho vidieť nebolo.

„No, len sa krč," mrmlal medved'; „čo už bolo, z toho mi ani toľko."

Ide, ide, stretne husára na koni:

„Stoj! Kto si?"

„Človek s hlavou!" zahrmel husár a popchol koňa.

Ale medved' sa rozbehol za ním, len doňho a doňho. Tu zvrtol sa husár a prosto do medveďa palošom, ťal mu do živého, že len tak revala krv z neho. Medved' nebral na žart a ukázal husárovi päty. Husár, nelenivý, strhol ešte karabín z pleca a vypálil za ním.

Zišiel sa medved' zasa s komárom: „Ty, komár, ty môžeš mať pravdu, že je ľudská krv najsladšia. Aleže ma viacej nenavnad' na ňu!"

„Nuž a prečo?" smial sa komár.

„Nuž preto, že človek nežartuje. Ešte len oddával som sa doňho, už ti vyplazil na mňa jazyk, ale taký veliký, čo ma aj na siahu pred sebou ním zasiahol, a taký ostrý, čo mi vnikol až do kosti. Už som ho potom i tam nechal, ale ten obrátil sa ešte, zapľúval za mnou a vari jasnom streľou chriakol mi do boka, že som mal skapať od bolesti; ešte mi aj teraz pod kožou speje!"

Svižný komár triasol sa od smiechu na neokrôchanom medved'ovi, len toľko, že ho nepuklo.

Ale to, vraj, už nemôže byť, lebo nemá sadla, trebárs z každého stvorenia krv cicia.

Arakhľa pes e medva le komaroha. Phenel e medva: „Šun, komariha, tu peske bešes pre sakoneste u pijes, cicines lestar, phen tu mange, savo rat hino nek guleder?"

Phenel leske o komaris: „No nek guleder hi oda manušikano ratoro.“

Mišto, geľa e medva te rodel manušikano rat.

Arakhel le čhavores: „Ačh! Sal tu manuš?“

„Mejčak me avava manuš!“ Chuťila peske čanganca upre, avka, sar kamelas bi imar te barol u te ačhel baro manuš lestar.

„Čak chuťker tuke,“ mrmlind'a peske e medva, „ so man olestar kaj čak tu mejk aveha manuš“

Džal dural, u arakhel le žobrakos:

„Ačh! Sal tu manuš?“

„Me imar somas manuš!“ khengind'a o žobrakos u kerda pes ciknederes le čanganca, kaj les ňiko te nadikhel.

No, čak pes ker ciknederste, „mrmlind'a peske e medva, „ so man olestar kaj imar tu salas varekana manuš“

Džal, džal, arakhel le husaris pro graj:

„Ač! Ko sal?“

„Manuš le šereha!“ vičind'a zorale hangoha o husaris u terda le grajes.

Numa e medva denašel pal leste, u čak andre leste lavenca pal pale. Akor o husaris pes visard'a u andre medva palašoha, bičikoha marelas avke les zorales, kaj rat lestar čujolas. E medva pes nadiňa u pindre, bare labi poro dumo peskero rakind'a u denašel lestar. O husaris, naužarelas, čhid'a pal peste tele e karabina u denašelas sig pala leste.

Geľa e medva pale palo komaris: „Šun tu komariha, kaj manušakero rat hino nek guleder, numa imar naker mange pre kada pijiben - chaviben!“

„No u soske?“ asal lestar o komaris.

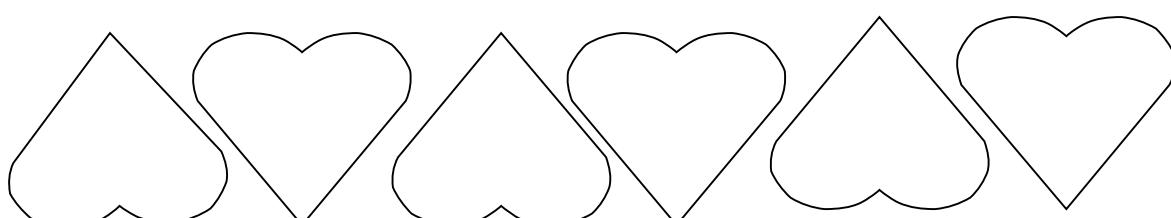
„No vašoda kja o manuš naprindžarel pre kada asaviben. Mejk so ča leha vakeravas imar pre mande peskeri bari čhib avri cird'a, ajsi bari sas, ajsi dukhad'i mange laha kerda kaj či andro kokala la erzinavas. Imar pajk lestar odgeľom, drand'ilom lestar, numa oj pala mande denašla u vilinkerelas pala mande, čike cipa miri, cipa - *morči* odi bari dukh erzind'om!“

O cikno komaris asavibnaha khelelas avke bares kaj mištes na pukind'a asavibnastar savi diliňori hi e medva. No akada našt'i pes kerel sakonske, kaj o ratoro pes lestar te cirdel, cicinel, te les nane pro deštos balevasoro.

Pracovný list - Medved' a komár

But'akero papiris - E Medva- ričos thaj o komaris-rateskero cicado

1. Vymaľuj srdiečka so slovami, ktoré sa nachádzajú v rozprávke Feštejin-*maľin* avri o jilora le lavenca, save hin thaj andre paramisa

žobrák

vojak

dievča

včela

komár

chlapec

o žobrakos o slugad'is e čhajori e fčela-daraža o komaris o čavoro

2. Prepíš písaným písmom posledné dve vety v rozprávke :

**Svižný komár triasol sa od smiechu na neokrôchanom medved'ovi, len
tol'ko, že ho nepuklo. Ale to, vraj, už nemôže byť, lebo nemá sadla, trebárs
z každého stvorenia krv cicia.**

**Irin irindo iribnaha/pisin/ agorutne duj laveskere veti andre kadi paramisa
O cikno komaris asavibnaha khelelas avke bares kaj mištes na pokind'a a
savibnastar savi diliňori hi e medva. No akada našt'i pes kerel sakonske,
kaj o ratoro pes lestar te cirdel, cicinel, te les nane pro deštos balevasoro.**

2. Vymyslí, aké meno by si dal/a :

Gondolín - gindin avri, savo nevos bi tu dehas:

Medveďovi

la Medvake

Komárovi

Le Komariske

3. Spoj správnu odpoved' :

Ker jekhetaňiben pre čačikano pheňiben:

zelená **zejno**

červená **lolo**

Ľudská krv je

modrá **kiko**

Manušakero rat hi

žltá **šargo**

biela **parno**

4. Nahrad' farebné slová podobnými slovami, aby sa význam nezmenil. Vety napíš.
**Čerin barvimen lava ajse lavenca, kaj pes te na čerinel oda so znameňinen. O veti
irin-pisin**

Zišiel sa medveď s komárom. **Arakhľa** pes e madva le komariha.

.....
Medveď išiel ďalej a stretol **žobráka**. E medva gel'a dural u arakhľa le **žobrakos**.

Husár, nelenivý, strhol ešte **karabín** z pleca a vypálil za ním.

O husaris, naužarelas, čhid'a pal peste tele e **karabina** u denašelas sig pala leste.

Úlohy na doma – porad' sa s rodičmi

Buťakere keripena save pes kerent khore – šaj tuke šegitinel – ažutinel e daj thaj o dad

5. Ako sa chránime pred komármami, aby bás nepoštípali?

Sar pes šaj viďazinel-*merkinel* prejaklo komari, kaj amen te cicinkeren ratestar?

5.MEDOVNÍKOVÝ DOMČEK GULORO - MEDOVNIKESKERO KHERORO

Kde bolo, tam bolo, boli raz dve deti. Boli to braček a sestrička. Braček sa volal Janko, sestrička Marienka. Mali sa veľmi radi a vždy chodili spolu. Bývali na kraji hory u dobrej mamky. Raz Janíčko povie dobrej mamke: "Mamička-mamička, pust'te nás na jahody!" "Ale nie, synček!" odpovie mamka. "Hora je veliká. Zašli by ste hlbšie, zatárate sa mi. Akože vás v takej hore nájdem?" "Nebojte sa, mamka!" vraví Janko. "Budeme sa len krajíčka držať!" Nedali deti pokoja. Na veľa prosenia ich mamka pustila. Vzali krčiažtek a šli.

Oberajú deti jahody, Oberajú. Tri do úst - jedna do krčiažka. Najprv sa držia len krajíčka. Ale čím ďalej od neho, tým sú jahody chutnejšie. Tu červená ako krv - tam veľká ako bombolec! Behajú, výskajú. Hora sa ozýva. Už sú v nej hlboko - a ani nevedia. Naoberali krčiažtek dovrchu a chcú sa vrátiť. Hľadajú chodníček - chodníčka niet! Volajú deti, nariekajú, majú strach. Hora je hustá a tmavá. Ach, prečo nedali lepší pozor? Kde je ich domček? Kde mamička?

Pomaly sa zvečerievea. Deti idú, idú - necítia si nožičiek. Naveľa sa dostali na polianku. Pomaly vyšli hviezdy - prišla noc. Na druhom konci polianky zbadajú svetlo. Ej, ale sa potešili! Hned' bolo po únavе! Rozbehli sa za svetlom. Naraz len stojí pred nimi maličký domčúrik. Na nebo vyšiel mesiac a pekne ho ožiaril. Je ticho. Deti nevedia, čo spraviť.

"Zaklop na oblôčik!" pošepne Janko sestričke. "Ja sa bojím," odpovie sestrička šeptom. "Kto vie, či tam zlí ľudia nebývajú. Sadnime si radšej sem na podstienku. Tu prenocujeme a ráno pôjdeme domov." Deti sa uvelebili na podstienke. Boli hladné a triasli sa zimou.

"Marienka!" šepne Janko, "ja som ti strašne hladný!"

"Aj ja!" odpovie Marienka tíško. "Už by som vari aj túto stenu hrýzla!"

A čo vraví, to i spraví.

Odlúpi kus steny - dá do úst. Čaj, to je dobrota! Nože, Janko, okús! Hryzká Janko, hryzká Marienka. Je to dobré ako chlieb, sladké ako medovník. A tak oni lúpalí stenu, lúpalí - až odrazu: chrrup! Prelúpalí dieru do izby. Z jednej strany múru deti, z druhej - akási stará tetka. Deti sa trasú od strachu, tetka sa usmieva:

"Á, vitajte, detičky!" povie im sladko. "Už vás dlho počúvam, dlho tu čakám. No, podte dnu!"

I chytí deti za rúčky a jedno za druhým vtiahne do izby. Joj, či sa len deti báli!

"My chceme k mamke!" rozplačú sa.

"Pôjdete, cipky, pôjdete!" chlácholí ich stará. "Ale kdeže teraz? Je noc, do rána ostanete u mňa." I predložila ona deťom večeru, postlala v bielej postieľke.

Deti sa utíšili a pomaly sa prestali báť.

Hej, lenže to nebola dobrá tetka! V ústach mala med, ale v srdci jed. Bola to zlá ježibaba a tento medovníkový domček čarami postavila. Ako lapajú rybky na udicu, tak ona lapala na medovník zatúlané deti. A teraz, keď ich mala v domčku, povedala si: "Najprv zjem chlapčeka, potom i dievčatko. Kým sa chlapec vykŕmi, dievča mi bude slúžiť."

A naozaj. Ráno, len čo svitlo, drme ježibaba Marienku za plece a kričí: "Daromnica, hore sa! Poriad' izbu, zamet' dvor!" A chlapčekovi sladko: "Vstankaj, chlapček, pôjdeš so mnou!"

Nebožiatka deti povstávali. Marienka sa musela pustiť do riadenia, Janko šiel za ježibabou. Od toho dňa musela Marienka všetko robiť a Janko sedel v krmníku. Ježibaba Jankovi vyvárala, vypekala. Marienka mu to nosila, a kým Janko jedol, rozprávala mu o ježibabe. Tak Janko vedel o všetkom, čo sa v domčku robí.

Raz Marienka prišla veľmi smutná: "Ej, braček, je zle-nedobre! Tá striga mi povedala, že ťa kŕmi na pečienku. Dnes príde pozriet, či priberáš. Ale keď ti povie, aby si ukázal prst, vystrč ty vždy tento košťalik!"

A Marienka podala bračekovi košťalik, ktorý si on hned schoval.

Onedlho príde ježibaba ku chlieviku.

"Janko, ukáž prst cez škáru!" povie sladkým hlasom. No Janko už vedel, čo je. Namiesto prsta prepchal cez škáru košťalik. Ohmatkáva ježibaba košťalik, krúti hlavou. Ba vytiahne z vrecka aj akýsi žabikláč a pidliká ním košťal', pidliká. "Ťaj, aký si chudý!" vrvá nespokojne. "To ťa musím ešte pokŕmiť! Zajtra ťa sestrička trocha povoziká po slniečku. Ked' sa prevetráš, bude ti lepšie trovíť." A baba nič nezbadala, lebo bola veľmi nedovidná.

Na druhý deň, ako ježibaba rozkázala, tak Marienka vykonala. Prišla s táčkami, usadila do nich Janka a vozíkala ho po dvore.

Takto to šlo niekoľko dní. Ježibaba vždy chodila ku chlieviku a Janko vždy ukazoval košťalik. Lenže blížil sa voláky strigônsky sviatok, a ježibabe zachcelo sa hostiny. Už nedbala, že má Janko prštek ako trň. Včasráno rozkázala Marienke:

"Nanos dreva, rozkúrim pec! Dnes bude Jankovi treba horúca postieľka. Rúčky chrumb, nožky chrumb, kožička červená!" a ježibaba tancovala od radosti.

No Marienka už vedela, čo sa chystá, a bola smutná. Len čo mohla, vykradla sa ku chlieviku, zabúchala na dosku:

"Janíček-braček, zle je! Drevo v peci horí, striga hody strojí. Nože pozor daj! V ničom strigu neslúchaj!"

Predobedom ježibaba už nedala Janka voziť sestričke. Vypustila ho sama z chlieva a za ruku ho viedla pred pec. Z pece šla horúčava. Pred ňou stáli táčky. Ale táčky boli železné.

"Hop, to je už nie dobre!" pomyslel si Janko. A tu mu len ježibaba povie:

"Diet'a moje, sadni si na táčky!"

No Janko už dával pozor. Urobil sa nevedomý. Díval sa na táčky a povedal:

"A keď ja neviem, ako! Ukážte mi vy, tetuška!"

A tu si chytrá ježibaba sadne, rozkladá sukne a sprostému chlapčekovi ukazuje: takto a takto!... No len čo sa ježibaba dobre usadila, pochyti Janko táčky a zvolá:

"Tiskaj, sestrička!" a tu obaja milí ježibabu šups do rozpálenej pece!

Juj, začala ježibaba vrieskať! Hrnie sa von, ale deti vzali z kúta metlu a do nej! No a to bolo ich šťastie! Lebo metla mala tú moc, že z jej prútikov sa porobili dlhé ihly, ktoré z pece nikoho von nepustili. Nadávala ježibaba, všetko zlé slubovala, ale čože! Kde sa vrhla, všade sa len hrozne popálila. Hrabala sa z pece i ponad pahrebu, ale chytili sa sukne na nej a začala celá horieť. Tak ona horela, horela - až zhorela celkom na uhol'.

A hľa, div divúci! Medovníkový domček odrazu zmizol, akoby ho dlaňou zotrel! Polianka stála tu holá a na nej dve deti.

A slniečko svieti rovno na chodníček, čo sa tu prepletá pomedzi stromy.

"Ááá!" zvolá Marienka prekvapene. "Kde sa tu vzal tento chodníček?! Koľko som sa ho ja márne nahľadala!"

Nuž ale ako ho aj mohla vidieť, ked' to všetko ježibaba čarami tak zamotala! Upiekla sa ježibaba - stratili sa i jej čary. Detičky si poskočili a pustili sa chodníkom. Išli, išli - a po veselom putovaní vrátili sa pekne domov. Ej, bolo to za stretnutie! Mamička ich ešte vždy oplakávala - a tu naraz len ked' jej prikvitnú! Objímala ich, bozkávala a plakala už od radosti. Za neposluch by si boli zaslúžili trest - ale kto by na takú vec myslel v toľkom šťastí?

I detičky boli šťastné. Od radosti, že sú doma, uviazali mačke na chvost zvonec, naháňali ju sem i tam, zvonček zvonil bomibam - a už je tej rozprávočke koniec!

Kaj sas odoj sas, sas duj čavore. Sas oda jekh pharolo, thaj pheňori. O phraloro pes vičinelas Janko u e pheňori Marjenka. But pes jojn kamenas u khetanes phirenas. Bešenas pro agor le vešeske u sas len lačhi dajori. Jekhvar phenel o jankos peskera lačha dajorake? „dajori, dajori muken amen andro veš pro partos, jahodi te kidel!“

„Numa na, čavore!“ O partos hi igen baro. Šaj džan dural andre u našavena pes mange. Sar tumen me šaj andro kajso baro veš me arakhava?“ „Nadarana dajori!“ phenel o Jankos. Amen čak ko agor vešeske džaha!“

Nadine smirom o čavore. Sar avka jojn but mangenas la dajora, mukľa len te džal. Line o kršťčkos, e vazica u gele.

Kiden o čavore o jahodi, kiden. Trin andro muj – jekh andro krčahocis. Eršejnestar čak pre sera vešeske. Numa sar duralur andre leste , ajsi feder, guleder hine odoj o jahodi. Akdaj loli sar rat – okodoj bares sar bomblocos. Denaškeren, vriskinen. Partoha pes savoro andro veš šunel. Imar hine igen andre leste – no nadžanenn jojn akada. Kana imar hi o krčahocis upre pherdo, kamen te avel pale. Roden o dromoro – no o dromoreo ňikhaj nadikhen! Vičinen o čavore, rovkeren, daran bares. O veš hi baro thaj kalo. Joj, soske nadine feder merkipen? Kaj hino lengero kheroro? Kaj hiňi lengeri dajori?

Polokes imar avel e raťi. O čavore džan, džan – bares len o čangora dukhan. Kana pajk dogene ke poljanka. Polokores o čercheňa, čilagi pes pro zejgos sikaven, imar avľa e raťi. Proe dujto sera la poljankake dikhen jojn, cikno vilaňis- vudut. , ej či lenge peľa pro jeilo radišagos baro! Imar tha nabiripen našaďa pes akana! Denašle palo vilaňis- vudut. U dikhen, paš lende ačhel ciknoru kheroro. Pro zjegos sikaďa pes o čhon, u joj šukares les labarelas, kaj feder les o čavore te dikhen. Hi čitiben, o čavore na džanen so te keren.

„Durkin tu pre blakica!“ šuginel o jankos la pheňorake. „Me darav,“ phenel leske pal pale e pheňori. „So te odoj bešen nalačhe manuša. Bešas amenge akadaj tele pašo vudar u užaraha. Akadaj presovaha u tosara džaha khore.“ O čavore peske pašľile. Sne bokhale u šil len sas baro.

„Marjenka!“ šuginel o Jankos,“ me sem but bokhalo!“

„The me!“ phenel leske e Marjenka šugupnahi tiž. „Imar me bi thaj akadi fala danderkeras!“

U sar phend'a thaj kerďa oda.

Činzel peske hjotororo falatar – thovel andro muj. Čaj, oda hi lačhiben! No, Janko, probin thaj tu! Danderkerel o Jankos, thaj e Marjenka. Hi oda ajso lačho sar maroro, u ajso gulo sar perňikos. U avka jojn čhingeren e fala, čhingeren, kana pes ačhel: chrup! Kerde chev andre izba ko kheroro. Jekha seratar falake o čavore u pre dujto sera varesavi phuri gori. O čavore darade avri u e gorori asaďi hiňi:

„A, del o Del čavorale! Phenel lenge gulores. „Imar tumen dugo ideos-vrama užarav. No, aven andre sig!“

Chudel le čhavoren vastendar u jekh palo dujto cirdel andro kheroro. Joj sar bares o čhavore latar daranas!

„Amen kamas te džal ke amari dajori!“ rozrovkeren pes so dujdžane.

„Džana, cipki, džana!“ kerel pre lende gules e phuri. „No akana raťi? Sovena akadaj u tosara džana.“ Diňa le čhavoren te chal u kerďa lenge pro soviben andre parno than. Hadžos.

O čhavore imar na sen ajsi but darade avri.

No akadi puri na sas lačhi phuri gadži! Andro muj la sas guloro medos, no andro jilo jedos, rošnjen. Sas oda čohaňi, e ježibaba u akada gulo- medovníkoskero kheroro kerďa, ačhad'a drbaripnenca. Avka sar chudel pes pre ud'ica o maťhe, avka joj chudelas pro medovníkos le našade čhavoren, save doavle ke late. U akana imar kana sne o čhavore andro kher, phend'a peske: „Eršejnes chava le čhavores, u pajk te la čhajora. Dži kana o čhavoro gulestar thulola e čhajori mange kerla cali buťi khataro kheroro.“

U čačes. Tosara kana imar o khamoro upre ačhil'a, ispidel e ježibaba la Marjenka dumestar u vičinel pre late: „Tu diliňi, ušťi imar upre! Žužar e izbica, thaj e dvorica šulavker! U le čhavoreske šukarores, gulores phenel: „Ušťi upre. Čhavoro, aveha tu manca“!

O segiň čhavore ušťile upre. E Marjenka mušind'a pes te mukel ando žužariben, o Jankos gel'a la ježibabaha. Kale d'ivesestar mušinelas e Marjenka savoro te kerel u o Jankos bešelas andro chavinbanskero-chljevikoste pro sejkocis, kaj te thuľol sig. E Ježibaba le Jankoske tavkerelas, pejkelas. U e Marjenka leske lidželas kala chabena, sar o Jankos chalas e Marjenka leske vakerelas pale e ježibaba. Avke o Janko džanelas pal savoro so pes andro kheroro kerelas.

Jekhvar e Marjenka avla phare jileha ko Jankos: Ej, phraloror miro, nemišto hin! Odi bosorka mange phend'a kaj tut avri chavibnaha rakinel pro thuľipen, pro buko. Adad'ives avela pre tute te dikhel, či sal imar thuleder. Šun, kana tuke phenla joj kaj lake te te sikaves o angušt, ispide tu avri akada košťjalikos!“

E Marjenka diňa le phraloske o košťjalikos, savo peske jov sig garud'a.

Pal charno ideos-vrama avel ko chljevikos e ježibaba.

„Janko, sikhav o angušt khatare kadi chevori!“ phenel leske guloro hangoha. No imar o Jankos džanelas, so kamel. Na o angušt, numa o košťjalikos lake avri ispind'a. Chudkerkerel peske e ježibaba o košťjalikos, šereha bond'arel u na achajol kaleske. Taj cirdel andrale žeba avri čhurori u kerel laha pro košťjalikos, čhingerkerel les. „Taj, savo sal tu šukoro!“ phenel peske rušindes. „Mušinav tut me mejk avri te chalovel, kaj mange te ačhes pro thuľipen, thajsa tut tiri pheňori čepo pro khamoro lidžela. Feder tuke kerela o velegos u pajk tuke feder šmakinela u buteder tu chaha“. U e baba ňiso nadikhla ko čačipen, vašoda kaj la na sas imar lače jakha.

Pro dujto d'ives, sar e ježibaba phend'a, avka oda e Marjenka taj kerďa. Avla le tačkenca, bešad'a le Jankos pre lende, u phirelas le Jankoha pale e dvorica.

Avka oda kerenas varekeci d'ivesa. E ježibaba phirelas furt ko chljevikos u o Jankos lake furt sikhavelas o košťjalikos. No avelas čohaňikero bučus, inepos u vašoda kamelas e ježibaba te kerel baro bijaveskero bučus. Imar lake sas oda jekh, kaj le Jankos sas anguštoro sar sano kaštororo. Sig oda tosara phend'a la Marjenkake:

„An kašt, keraha jagori andre mašina-pjeckate“ Adad'ives kampela le Jankoske but tato hadžocis. O vastora chrumb, o čangora chrumb, e cipica loľori!“ u e ježibaba peske kavke paša akada gil'avipen khelkerelas.

No e Marjenka imar džanelas so pes kampel te kerel, u ačhil'a bares žajutni. Sig kana šaj imar denaš'a ko chljevikos u durkind'a pre doskica:

„Janko-pharaloro miro, namišto hi! O kašat nadre mašina, pjeckate labol, e ježibaba kerel baro chaviben. Vid'azin, bares merkin tu u so tuke joj phenela, našun la a u naker oda!“

Prejkal dilos imar e ježibaba namukla la Marjenka kaj le jankos te vožinel pre dvorica. Korkori les mukla khataro chlljevikos avri, u vastestar les lidželas ke pjecka. Andral late baro taťiben džalas avri. Prejkal late ačhenas o tačkici. Numa sne joj trastune.

„Hopa, akada imar nane lačhes!“ gindind'a peske o Jankos. U pajk leske čak phenel e ježibaba:

„Čavoro miro, beš tu tuke pro tačkici!“

No o Jankso imar viďazinlas, merkinelas. Kerda pes dilinoreske. Dikhel pro tačkici u phenel lake:

„No, me nadžanav sar mange te bešav! Sikhaven mange tumen nejno, sar oda kampel te kerel!“

U akada ideos, peske e ježibaba bešla, rozčivel peske e leketa, e rokl'ica u diline čhavoreske sikhavel: avka thaj kavka!...

No čak sar e ježibaba peske mištes pro tačkici bešla, chudel len o Jankos vastenca u vičinel bare hangoha:

„Ispide pheňori!“ u soduj džane la ježibaba šup andre rozlabard'i pjecka čhide!

Juj, kezdind'a e ježibaba te vriskinel! Kamel avri latar te džal, no o čhavore metlaha la pal pale ispiden andre! No u oda sas lengeri bacht, vašoda kaj e metla sas drbarni u kana laha ispidenas la ježibaba phundrad'a pes ke bareder metlica a zakerd'a pre pjecka ajse bare usvenca khatar late, sar baro vudar. Vičinkerlas, koškerelas e ježibaba, no hijaba! Kana kamelas te džal avri khatare pjecka, furt pes pre savoro jekh kotoro labareljas. Prejkalo angara kamelas avri te chu'el, no akor lake pes achudle te labol o gada, o viganovs tiž u cali labolas. Vake jov labolas, labolas – či ko agor kana labila cali u pro angar ačhil'a. U so pes pajk ačhil'a? O gulo medovníkoskero kheroro pes našad'a, sar biles vareko burňikaha žužareljas ele khataro vilagos, *svetos!*

Pre poljanka imar na sas ſiso, ačhil'a sar langi u pre late duj čhavore ačhile.

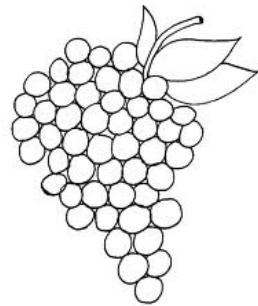
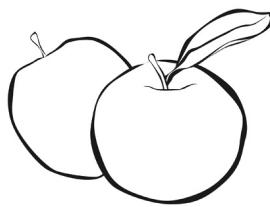
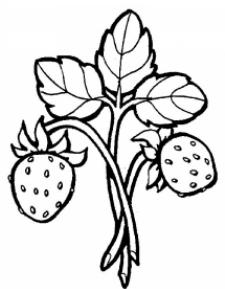
U o khamoro sitinelas lenge pro dromoro savo pes sikad'a maškarо rukha, agaci. „Aaa!“ vičind'a e Marjenka lošades. „Kaj pes akadaj arakhla akada dromororo?! Kecivar me les čori rodkeravas!“

No sar ſaj joj les dikhelas, te savoro pro drabripen e ježibaba rakinelas. Labil'a e ježibaba u laha thaj savore lakere drabaripena pes naſade. O čhavore pes mukle le dromoreha te džal. Džanas, džanas – u dogele či ko peskero kheroro. Ej, sas oda pal pale arakhiben baro, bachtalo! E dajori pal lende mejk furt rovkerelas u akana lake joj avl'e khore, saste, bachtale! Chudel len, čumidkerl avri, bare bachtal'ipnaha lakero jilo pes pherel. Vašoda kaj la naſunde lenge kampelas bi thaj pre buľ te rakinel varekeci, numa ko pre akada kana gondojinels - *gindinelas* andro kajso baro bachtal'ipen, kamiben? O čhavore sne but bachtale. Khataro kada savoro baro lošad'ipen kaj hine imar khore, la mačkicake phandle ko chvostos o zvončekos u oda kerelas bimbam – u la paramisake sas imar agoripen!

Pracovný list – Medovníkový domček

Buťakero papiris Guľoro - *Medovníkeskero* kheroro

1. Ako sa volali deti ? Sar pes vičinenas o čhavore andre paramisa?
.....
2. Vymaľuj, čo zbierali deti v lese *Feštejin- mal'in avri*, so o čhavore kidenas andro veš

3. Vysvetli vetu: **Ježibaba mala v ústach med a na jazyku jed.**
So pes achaľol kaleha irindeha- *pisindeha*: **La Ježibaba sa andro muj guloro medos, no andro jilo jedos, rosñipen.**

.....
.....
.....

4. Aký plán mala ježibaba s Jankom ?
So kamelas te kerel, savo planos sas la ježibaba le Jankoha?

.....
.....
.....

5. Jankovi s Marienkou sa podarilo ježibabu prekabátiť. Vieš ako to urobili?
Le Jankoske thaj la Marjenkake pes diňa pro agro la ježibaba *te horajinel-chochavel*, te prechutel' lake e god'i. Džanes sar oda joj kerde?

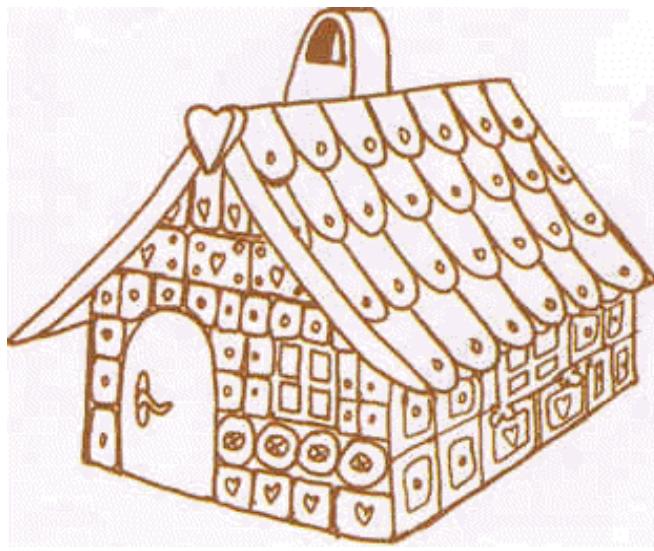
.....
.....
.....

Úlohy na doma – porad' sa s rodičmi
Kherutne keprípena – de duma, šaj tuke šegitinel-pomožinel e daj, o dat

6. Prečo je nebezpečné stretávať sa s cudzími ľuďmi alebo ich navštevovať?
Soske nane mišto pes te arakhel le cudze, naprindžarde manušenca, vaj te phirel kelende khore?

.....
.....
.....

7. Vymaľuj perníkovú chalúpku: **Feštejin – mal'in avri e chalupka- o kheroro:**

6.VLK A SEDEM KOZIATOK O vlkos-vešuno rukono thaj efta kečkici

Kde bolo, tam bolo, voľakde len bolo - bola jedna hôrka, v tej hôrke lúčka, na lúčke domček a v domčku prebývala stará koza. Celá bola biela, len pod okom mala škvry.

Táto koza mala sedem utešených kozliatok.

Odchodí koza na pašu a prikazuje kozliatkam: "Deti moje, nože dnu nikoho nepúšťajte; prišiel by vlk a zmárnil by vás. Otvorte len mne, keď vám zaspievam pesničku:

*Kozliatka malicke, otvorte mamicke,
nesie vam, nesie vo veme mliecičko,
nakrmi vás sienkom, napojí vodičkou.*

*Kaj sas, odoj sas, varekajcak sas – sas jekh partocis, vešoro u andre leste pajori u pre late
kheroro u andro kheroro dživelas phuri kečka. Sas cali parni, čak tele jekh jakhori sas la
škvrnica. Sas la efta šukarore kečkiici. Ďžal joj pre pašica u peskre kečkenge phenel:*

*„Čhavore mire, andro kheroro ňikas na muken, šaj avel o vlkos u chala tumen. Phundraven
o vudar čak mange, akor sar tumenge giľava kadi giľi:*

*Kečkici ciknore, phundraven peskera dajake
anel tumenge, anel andro vemeni thudoro
te pijel paňor, pro chaben šuki čarori, phusoro*

Kozliatka mamičke všetko prisľúbili, ale čože? Vlk už dávno tajne chodieval k domčeku. I teraz sa pritajil pod oblokom a všetko vypočul. Ved' ja jej pesničku už viem, pomyslel si. Počkal, pokým stará zájde až do hory, potom sa chytrou rozbehol k dverám domčeka. Vlk bol hlúpy. Nazdal sa, že keď sú kozliatka ešte malicke, ľahko ich oklame. I hrozným hlasom zareval:

*Kozliatka maličké, otvorte mamičke,
nesie vám, nesie vo vemene mliečičko,
nakrmi vás sienkom, napoí vodičkou.*

*O kečkici la dajake savoro rakinde pro lačiben, kaj savoro avka kerena sar lenge phend'a,
numa so pes ačhiľa? O vlkos imar phuro ideostar-vramatar phirkerelas ke lengero kheroro.
Te akana ačhelas paš lengeri blakica u savoro šund'a. Gind'ind'a peske,imar me džanav kadi
gil'i tiž. Užard'a mejk čepo sar džala lengeri daj andro veš, pajk sig denašla ko kheroro, ke
leskero vudaroro. Gindinelas peske hoj te mejk hine o kečkici ciknore, hine thaj mejk dilinore.
Le rosne, thulo hangoha lenge gil'ad'a e gil'ori, kaj leske te phundraven o vudaroro.*

*Kečkici ciknore, phundraven peskera dajake
anel tumenge, anel andro vemeni thudoro
te pijel paňori, pro chaben šuki čarori, phusoro*

Lenže kozliatka už boli naozaj múdre. Ako počuli vlkovu popletenú pesničku, začali sa smiať a zavolali: "Vlk si, vlk, a my ťa nepustíme! Naša mamička má tenšie hrdlo, aj pesničku inakšie spieva."

A vlk počul, ako sa v chyžke veselo na ňom smiali.

"No, ten smiech vám nedarujem!" povedal si vlk a nahnevaný uteká ku kováčovi. Ešte bol ďaleko, už na nebo volal: "Kováč, kováč, ukuj mi tenšie hrdlo!"

Vyjde kováč vlkovi naproti a povie: "Ba netáraj! Načože je tebe tenšie hrdlo?"

"Nespýtuj sa, ale kuj, lebo ťa naskutku zjem!" odvrkol vlk.

Tak či tak, no kováčovi sa nechcelo pod vlkove zuby. Položil vlka na nákovu, chytíl kladivo do ruky a buch z jednej, buch z druhej strany, koval tenké hrdlo.

Lenže vlk bol netrpezlivý a ušiel skôr, ako kováč hrdlo dokoval. Beží zase horou a cestou si kozinu pesničku opakuje.

Zastane vlk po druhý raz predo dvermi domčeka a teraz už pozorne zaspieva:

*Kozliatka maličké, otvorte mamičke,
nesie vám, nesie vo vemene mliečičko,
nakrmi vás sienkom, napoí vodičkou.*

Počúvajú kozliatka, počúvajú, aký je to zase spev. Hlas ani hrubý, ani tenký - nie, to nie je mamička. A preto odpovedajú:

"Vlk si, zase len vlk, a my ťa nepustíme! Nenazdaj sa, že nás oklameš. Pesnička je mamičkina, ale hlas je veru tvoj. Naša mamička má ešte tenšie hrdielko." A neotvorili.

"Aké ti mi tu, vraj ešte tenšie!" napáli sa vlk. "A či ma ten kováč ešte dostať neutíkol kladivom?"

Lenže márne sa zlostil, márne pajedil. Ak chcel kozliatka oklamat', musel znova na nákovu. Voľky-nevoľky sa rozbehol znova ku kováčovi. Len aby ho našiel doma.

Našťastie tam kováč bol a vlk na neho zakričal už z prahu:

"Kováč, kováč, aké hrdlo si mi to ukoval?"

"Ako dlho si vydržal na nákove, také ti je hrdlo."

"No dobre. Tak ukuj mi ho ešte tenšie!"

"Hybaj na nákovu!" povedal kováč a ukoval vlkovi celkom tenké hrdlo.

Ked' bolo hrdlo hotové, vlk sa ponáhľal zase k domčeku. Už po tretí raz zastane pri dverách a spustí tenulinkým hláskom:

*Kozliatka maličké, otvorte mamičke,
nesie vám, nesie vo vemene mliečičko,
nakrmi vás sienkom, napoí vodičkou.*

Ale najstaršie kozliatko bolo veľmi múdre. Hned' poznalo vlka, podoprelo chrbátikom dvere a povedalo:

"Veru si ty nie naša mamička, a my ťa nepustíme."

"Ba veru je to mamička!" škripili sa mladšie kozliatka.

"Vravím vám, že nie je!" volalo najstaršie.

"Neškrip sa!" okrikli ho mladšie. "Je to naša mamička, nuž pust'me ju, lebo sme hladné."

I odstrčili to najstaršie odo dverí a otvorili.

Tu namiesto mamičky skočí do izby vlk a vycerí zuby!

Jaj, to bolo strašné! Úbohé kozliatka sa zľakli a rozpŕchli sa ako kurence. Chceli sa skryť pred vlkom, ale ten všade za nimi. Jedno sa skrylo pod lavičku - našiel ho. Druhé za poličku - aj to našiel. Tretie, štvrté - všetky našiel, pochytal a pohltal. Len jedno jediné skrylo sa do piecky a zakryté dvierkami vlk nezbadal.

Po takejto hostine sa vlk pooblizoval a spokojne vyšiel z domčeka. Dvere nechal otvorené, lebo od toľkých kozliatok ostal taký široký, že sa ledva cez ne prepchal.

"Ej, či by som teraz pil!" pomyslel si.

A tak šiel z nohy na nohu k studničke zapíť tú pečienku.

Príde stará koza domov, dvere nájde otvorené, hned' ju chytí strach:

"Jaj, preboha, čo sa tu porobilo!" Hľadá, bľačí, vyvoláva deti - no nikde šuchu ani ruchu. Až navel'a vystrčí to najstaršie kozliatko hlavu z piecky:

"Mama, mama, a či ste to ozaj vy?" neverilo chúďa.

"Veru som ja, diet'a moje. A kdeže sú ostatné?"

"Jaj, mama moja, kdeže sú tie! Prišiel vlk, spieval vašu pesničku, nuž otvorili mu a on ich požral. Všetky požral, iba mňa nenašiel, lebo ma v piecke nebolo vidno."

Ako to koza počula, prestala nariekať a pod' ona za vlkom! Dobehla ho práve, keď začal schádzať k studničke. Ej, či mu tá dala! Zadupkala nohami, podhodila si ho rohami a mlátila a bila, koľko sa doň pomestilo. A vlk, taký prejedený, ani sa bránil nemohol. Nakoniec ho tak poklala rohom, že sa hned' vystrel.

Koza vlkovi chytro bricho rohom rozpárala, kozliatka povyberala, v studničke poumývala a ponapájala. Naštastie vlk ich nepochrúmal, ale také celé hltal a ešte sa vody nenapil.

Kozliatka hned' prišli k sebe a začali veselo poskakovať.

A ktože mal väčšiu radosť ako stará koza? Šťastná mat' si odviedla detičky domov, aby sa mohli vyzoprávať. Ale od toho dňa kozliatka mamičku vždy poslúchali a vlkovi nikdy viac neotvorili.

A na vŕbe rozhojdal sa zvonec, že je našej rozprávočke koniec.

Numa o kečkici sne čačo god'aver. Sar ſunde le vlkos te gil'avel e gili rosnes, bondarde lavenca, mukne pes pro baro asaviben leſtar u vičinenas leske: „Vlkos, sar vlkos a u amen tut andre amaro kheroro namukas! Amara dajora hin sanededer hangos, kirlo, u thaj e gil'ori gil'avel aver lavenca.“

U u vlkos čak ſunelas sar leſtar o kečkici asan.

„No užeren, me tumen dava, me tumenge ſikavava!“ phend'a peske o vlkos u rušado denašel ko chart'ikano. Mejk ſas leſkere kherestar dur u imar pre leſte vičinelas: „Chart'ikano, chart'ikano, ker mange sanededer hangos, kirlo!“

Džal o chart'ikano avri kherestar u phenel leske:

„So vakeres diliňipena, ſoske tuke kampel saneder hangos“

„Naphuč mandar kada, ker imar, bo chava tut me!“ phend'a leske pal pale o vlkos.

O chart'ikano akor pes mukla daratar andre buťi, chudla o sviris andro vast u marelas leha khatare jekh ſera pre dujiči, kerelas leske saneder kirlo, hangos. Numa o vlkos kamelas kaj oda te kerel ſigeder, nadoužard'a pro agoripen leſkera buťake. Denašla pal pale ko kečkengero kheroro, u dromeha sar denašel peske andre godi marel lava pale odi gili. Zaachel pal pale pašo lengero vudaroro u imar kanake lokores gil'vel e gili.

„Šunen e gili šunen o kečkici, sar savo hi oda pale gil'avipen. O hangos ni buchlo, ni sano – na, akada nane amari dajori. U phenen:

„Vlkos sal pal pale, u amen tut namukas! Nagindin tuke kaj amen horajineha-chochaveha. E gil'ori hi amari dajakeri, numa o hangos hi tiro. Amara dajora hi mejk saneder hangos.“. „U naphundrade leske o vudar. „so, mejk saneder?“. Mejk barederes pes rušila o vikos u ačiha cholareder. „No so? Nakerd'a mage oda chartas sviriha sanoro hangos?“

Numa hijaba pes o vikos chol'arelas, mušinda, te kamelas te rohajinel le kečkicen, pal pale te denašel palo chartikano. U dromeha peske gindinelas, čak kaj te el mejk khore o chartikano. Sar les dikha imar duralur, vičinelas pre leste:

„Chartikano, chartikano, sar savo kirlo, hangos mange tu kerdal?“

„Keci birindal te pašol kana tuke keravs o kirlo, ajsa hangos tuke ačiha“

„No mištes. Akor ker mange imar kanake mejk saneder hangos!“

„Pašlu tuke“ phend'a leske o chartikano u kerd'a leske but sanoro hangos, kirlo.

Kana sas imar o kirlo kerdo pro sano, o vikos sid'arelas pal pale ko kheroro. Imar trintovar ačhel pašo leksoro vudaroro u gil'vel saneder hangoha.

Numa nek phureder kečkica sas igen but godaver. Prindžarda le vikos, dumeha pes thoda ko vudaroro u phend'a:

„Tu nasal amari dajori, u mane tut namukaha andro kheroro.“

„He, od ahin amari dajori!“ vesegatinenas pes ola terneder kečkici mašakr peste.

„Phenav tumenge, kaj oda nane amari dajori!“ vičinelas e nek phureder kačkica.

„Na vesegedin pes amenca!“ vičinenas pal pale lake o terneder. „Ho oda amari dajori, mukas la andre, sami mar but bojhalore.“

Ispide khataro vudar la nek phureder kečkica u phundrade o vudaroro.

U akor na e dajori, numa o vikos chutila andre bare avri ispite dandenca. Sas oda baro bios, daravipen lengero! Rozdenašle pes sar ajse cikne kachnora. Kamenas pers le vikoske varekaj te garuvel, numa jov pal lende sigeder džalas. Savore len chunda, čak ole nek ciknederes na, vašoda kaj pes garuda leske andre mašina- pjeckate.

Pal akjsa lačho chaviben, pes o vikso čarkerda čibaha mujestar u gel'a avri nadralo kheroro lavenca „Joj, sar bi akana mištes perelas vareso pro pijiben mange!“ gindinda peske.

U vašoda gel'a polokes, čang, ke čang ke jarka, te zapijel o bukengero chaben.

Avel e phuri kečka khore u so dikhel, o vudar phundrado, darandila bares:

„Devla so pes oda adaj ačiha!“ Rodel, blacinel, vičinel pre peskere čavore – numa niko nikhaj. Pajk e nek cikneder kečkica ispidel peskero šeroro avri mašinatar, pjeckatar:

„Daje, daje, čačo san oda tumen?“ napačalas segiň kaleske.

„Čačo, me sem oda, u kaj hine aver kečkici?“

„Jaj, dajori miri, kaj hine jojn savore! Avla o vikos, gil'ada tumari gil'ori, phundradam leske u jov len savoren chača. Savoren chača, čak me man garudom, andihla man andre mašina, pjeckate som mas.“

Sar akada savoro šunda e kečka, imar narovelias u mukla pes palo vikos, kaj les te arakhel. Dodenšla les akor kana imar sas pašes paše jarkica. Ajsa mariben, choči pre leste mukla! Markerda le pindrorenca, le rohenca les čhivkerelas upre, tele, marelas les šero, na šero, čak keci pes andre leste reselas, či avka but les marelas kana pašlila pre phuv u kečka leske sig le

rohenca pharađa o per, liļa avri le cikne kečkici, žuzard'a, thovkerđa len andre jarkica paňeha. Bachtal'i peske savore čhavoren lija khere, kaj lake savoro te vakeren avri so pes ačhił'a. U ole d'ivesestar o kečkici la dajoro furt šunenas pro jekh lavoro u le vlkoske imar ňikana naphundrade o vudaroro.

U pre vrbica pes rozkheld'a o harangos u la paramisake kerd'a agoripen.

Pracovný list – Vlk a sedem kozliatok

But'akero papiris -O Vlkos –vešuno rukono thaj o efta kečkici

- Prepiš pesničku, ktorú spievala mamička – kozička

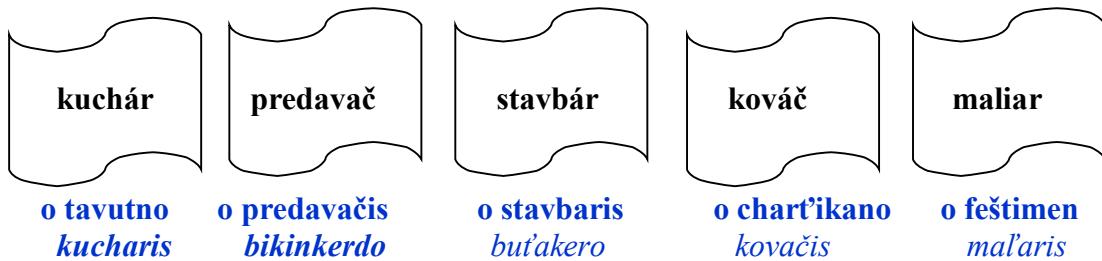
*Kozliatka maličké, otvorte mamičke,
nesie vám, nesie vo vemene mliečičko,
nakrími vás sienkom, napojí vodičkou.*

Irin- pisin pale e giľori, savi giľavelas e dajori – kečkica

*Kečkici ciknore, phundraven peskera dajake
anel tumenge, anel andro vemeni thudoro
te pijel paňori, pro chaben šuki čarori, phusoro*

- Kto pomáhal vlkovi, aby mal tenšie hrdlo? Vyber správnu odpoved'.

Ko šegitind'a – ažutind'a-pomožind'a le vlkoske, kaj les te el saneder hangos- kirlo? Le avri čačikano lav.

- Napiš, ktoré **zvieratká** vystupovali v rozprávke:
Irin-pisin, save alati-postavi sne andre paramisa:

- Na ktoré zvieratko sa ti najviac podobá vlk a na ktoré kozliatko? Pomôž si obrázkami:
*Pre savo alatocis- zvieratkos pes tuke nek bareder marel o vlkos u pre savo e kečkica?
Šegitinela-ažutinela tuke o kipoci:*

VLK sa podobá na
O vlkos pes marel pro

Kozliatko sa podobá na
E kečkica pes marel pro

Kamzík vrchovský
Kamzikos partoskero

Diviak lesný
O Dzivo balo vešakero

Líška hrdzavá
E Liška ridzašni

Srna lesná
E Srna vešakeri

Nemecký vlčiak
Štěňátko vlčákosa

Medveď hnedý
E medva čokoladošní

5. Úlohy na doma – porad' sa s rodičmi

Kherutne kepripena – de duma, šaj tuke šegitinel-pomožinel e daj, o dad

Nakresli domček, v ktorom bývali kozliatka s mamičkou
Rajzoľin o kheroro andre savo bešenas o kečkici la dajoraha

7.O TROCH PRASIATKÁCH PALO TRIN BALORE

Žili raz tri prasiatka, ktoré bývali v lese. Vlk trávil celý deň tým, že ich sledoval, pretože ich chcel zjest!

Najstarší brat vravel mladším: „Musíme postaviť tri domy, aby nás vlk prestal prenasledovať. Začнем stavať ten môj. Najstaršie prasiatko sa rozhodlo postaviť svoj dom z tehál.

Najmladšie prasiatko, ktoré bolo veľmi lenivé, sa ho rozhodlo postaviť zo slamy.

Prostredné prasiatko svoj domček stavalo z dreva. Ale ked' videlo, že mladšie prasiatko svoj dom už dokončilo, povedalo: „Počkaj! Poskladám ešte tieto štyri dosky a pôjdem sa s tebou hrať.“

Na druhý deň ich vlk znova špehoval. Začal naháňať najmladšie prasiatko, ktoré bežalo a bežalo, až pokým sa mu nepodarilo ukryť vo svojom dome zo slamy.

„Poslúchol som vo všetkom môjho staršieho brata. Teraz musím zavrieť dvere a vlk sa bude musieť pobrať preč,“ pomyslelo si.

Ale vlk zaraz zistil, že domček zo slamy nie je veľmi pevný. Začal silno fúkať a v okamihu sa domček zrútil!

„Pomoc! Pomoc!“ kričalo prasiatko, kým utekalo z plných síl, aby sa ukrylo v drevenom domčeku. Prasiatko z dreveného domčeka počulo, že jeho brat prosíka o pomoc. Utekalo mu otvoriť dvere, aby vliezlo a zachránilo sa pred papuľou vlka. „Utekaj, braček! Utekaj rýchlejšie, bež, lebo t'a o chvíľu dobehne!“ reval naňho, zatial' čo mu podával paprčku. Avšak vlk si hned' všimol, že ani tento domček z dreva nie je veľmi dobre urobený...

„Zbúram ho jedným kopnutím!“ povedal spokojne. Drevený domček sa okamžite zrútil.

A tak sa prefikanému vlkovi podarilo dolapiť prasiatka. Strčil ich do vreca a uviazal ho, aby nemohli ujsť, pokiaľ uloví ich staršieho brata.

„Akonáhle chytím vášho brata,“ vraví im olizujúc sa, „prichystám si chutnú večeru!“

Najstaršie prasiatko práve vykúkalo z okna, keď si uvedomilo, že vlk kráča smerom k jeho domu. „Jasné,“ pomyslelo si, „určite už dolapil mojich bratov a teraz si ide po mňa, aby nás všetkých troch zjedol. Mám pre neho malé prekvapenie!“

Vlk sa vo svojej namyslenosti domnieval, že ten dom je tiež taký krehký ako tie ostatné dva. V plnom behu vrazil do dverí, aby ich rozobil.

„Au, au! Och, och!“ ujúkal. Takmer si zlomil rameno a... pevné dvere sa dokonca ani len nepohli! Múry tehlového domu boli také odolné, ako prasiatko predpokladalo. Preto si vlk zaumienil íst' dovnútra komínom, v ktorom sa kúrilo!

„Ako sa ti páči prekvapenie, ty jeden podliak?“ spýtalo sa prasiatko rozdúchavajúc oheň, aby vrela voda v kotle viac a viac.

A tak vďaka práci a úsiliu najstaršieho prasiatka sa všetci traja zachránili a vlk bol poriadne potrestaný.

„Au, au! Nikdy viac už nebudem prenasledovať tieto prasiatka!“

„Dakujeme, braček!“ povedali naraz prasiatka.

„Zachránil si nám život!“ dodalo mladšie prasiatko. „A teraz pod'me postaviť také pevné domy, ako je ten tvoj!“

Medzitým vlk tak zavýjal, že ho bolo počuť dokonca v najhlbšom lese.

Dživenas jekhfar trin balore, save bešenas andro veš. O vlkos- vešuno rukono, calo d'ives kerelas čak oda kaj len po čorkeripen dikhelas, kamelas len te chal!

Nek phureder phral phenelas le ternorenge: „Mušinas te ačhavel trin kherora, kaj amen imar o vlkos te na dikhinkerel pro čoral u kamel amne te chal. Kezdinaha te kerel, te ačhavel oda miro.

Nek phureder baloro ačhavelas peskero kher le īehlendar.

Nek terneder baloro, savo sas na but andre buťi rakindo, ačhavelas o kher phusestar.

Mašakarutno baloro peskero kheroro ačhavelas kaštestar. No kana dikhla hoj o nek terneder baloro peskero kher imar and'a pro agor buťake, phend'a leske: „Užar!

Kerava, dorakinav mejk akala štar kašta u džava pes tuha te bavinel-khelkerel avri.“

Pro dujto d'ives len pal pale o vlkos pro čorkeripen dikhelas. Rozdenaš'a pes palo nek ternedoro baloro, savo denašelas, denašelas, či ko oda kana dodenaš'a ke peskero phuseskero kher.

„Šund'om me mire phurederes phrales pro savoro so mange phend'a kaj te kerav. Akana mušinav te phandel andre o vudar u o vlkos akor mušinela te džal het, „ gindind'a peske.

Numa o vlkos džanelas imar kaj o kheroro hi čak phuvestar kerdo u vašoda nane zoralo. Kezdind'a zorales te phurdel u pal charno ideos-vrama pes rozpeľ'a, phagerd'a!

„Šegitin, šegitin- ažutinen, pomožinen mange! Vičinelas o baloro kana denašelas hoj pes te garuvel andro kaštuno kheroro. O baloro andralo kaštuno kheroro, šunelas sar leskero phraloro mangel pro šegitipen. Denašelas leske imar te phundravel o vudar, kaj pes te garuvel prejaklo baro muj dandeskero-vlkoskero. „Denaš, phraloro! Denaš sigeder, denaš, bo imar tutu doresela!“ vičinkerelas pre leste u delas leske peskero vastoro, e paprička ke leskeri ispidelas. No o vlkos peske pal pale pro šero god'i rakind'a u dikhla kaj akada kheroro kaštestar nane igen mištes kerdo...“ Phagerav les tele, rozmarav jekhe rugipnaha!“ phend'a peske o vlkos. O kaštuno kheroro pes rozphagerd'a pal pale calo.

U avka pes le vlkoske diňa te chudel le baloren. Rakind'a len andro govno u zaphand'a les, kaj leske te nadenašen, mušinel mejk lengere nek phurederes phrales te chudel.

„Kana chudava tumare phrales, „phenel lenge, čarel čibaha peske o vušta, „ kerava mange lačho pre raf'i chaviben!“

Nek phureder baloro dikhelas andrale blakica kada ideos, sar leske dogel'a hoj o vlkos džal ke leskero kher. „No,“ gindind'a peske,“ imar mušind'a te chudel mire phraloren u akana peske džal vaš mande, kaj amen savoren trinen te chal. No čak dikhela savo šukariben pro jilo les užarela!.

O vlkos peske gindilenla kaj akada kheroro hi ajsa sar sne ola duj kherora kerde, vašoda cala zoraha sar denašelas pes demađa zorał'ipnaha andro vudar, kaj les te phagerel, te rozmarel.

„Av, av! Och, och!“ thasavelas pes dukhatar. Avke kaj peske o dumo bares dukhad'a, phagerd'a u...zoralo vudar ačhila sar sas kerdo! O fali, muri t'ehlendar kerde sne ajse zorale, sar o baloro kamla kaj te en. Vašoda o vlkos kamla te džal andro kheroro kominestar, andralo savo džalas, sajinelas thuv.!“

„Sar pes tuke dikhel miro šukariben jilestar, tu podljakona?“ phučel lestar o baloro u phurdelas andre jag mejk zoraleder kaj e jag barederes te labol u andre piri, kotlos o paňi te el tateder.

U akvka, pat'ibnastar la buťake savi rakind'a pro kher o nek phureder baloro pes savore trin balore pro agor zaratinde u o vlkos sas mardo.

„Av, av! Imar ňikana me na kerava akada le balorenge!

„Pal'ikeras tuke, phraloro amaro!“ phende jekh khetanes o duj balore

„Zaratind'al amenge o dživipen!“ dorakind'a kala lava o nek terneder baloro. „U akana džas te ačhavel ajse zorale kherora, sar hi oda tiro!“

Maškar akada ideos o vlkos avke zorales vijinelas, kaj les šunenas thaj andralo nek bareder veš.

Pracovný list – O troch prasiatkach

BUŤAKERO PAPIRIS - PALO TRIN BALORE

1. Z akého materiálu stavali prasiatka svoje domy?

Najmladšie prasiatko si postavilo dom z

Prostredné prasiatko si postavilo dom z

Najstaršie prasiatko si postavilo dom z

Andral soste ačhade, kerde o balore peskere khera?

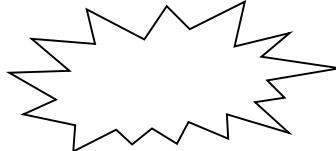
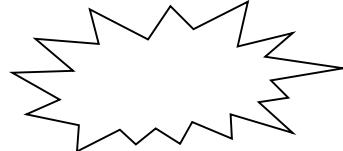
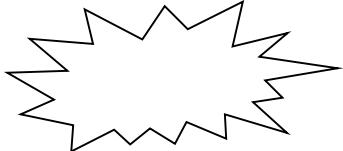
Nek terneder baloro peske ačhad'a o kher le..

Maškarutno baloro peske ačhad'a o kher le..

Nek phureder baloro peske ačhad'a o kher le..

2. Vymyslí mená, ako by sa mohli volať prasiatka

Gindin, gondol'in, sar pes šaj vičinen o balore

3. Aké vlastnosti malo najstaršie prasiatko? **Savo sas o nek phureder baloro?**

.....

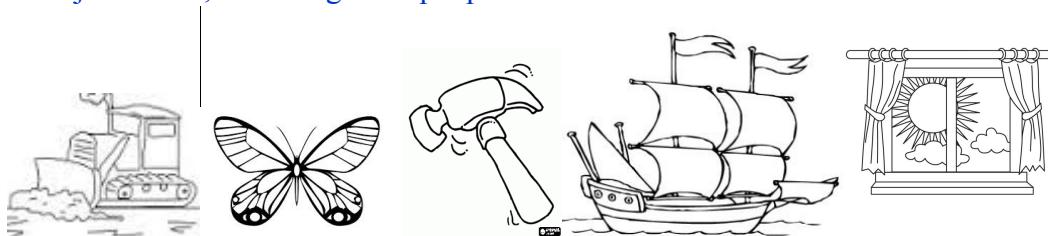
4. Ktorý z týchto ľudí nepracuje na stavbe domu. / Nesprávne prečiarkni/

Save akale manušendar na keren buťi kana pes ačhavel o kher./Nalačho škrtin

kuchár	klampiar	účtovník
<i>o tavutno - kucharis</i>	<i>o klampjaris</i>	<i>o rachtisno- učtovníkos</i>
murár	maliar	pokrývač
<i>o ačhado- muraris</i>	<i>o feštuno - małaris</i>	<i>o zaučhardo - pokrivačos</i>
traktorista	obkladač	predavač
<i>o traktoristas</i>	<i>o rakindo- obkaldačos</i>	<i>o bikindo - predavačos</i>
pekár	zámočník	železničiar
<i>o pejkutno - pekaris</i>	<i>klejakero - zamočníkos</i>	<i>o vonateskero - železničjaros</i>
horár	automechanik	lekár
<i>o vešuno - horaris</i>	<i>motoriskero - avtomechanikos</i>	<i>o doktoris - lekaris</i>
tapetár	kováč	šofér
tapetaris	chart'ikano	<i>o vezejutno - šofejris</i>

5. Vymaľuj, čo potrebujeme pri stavbe domu:

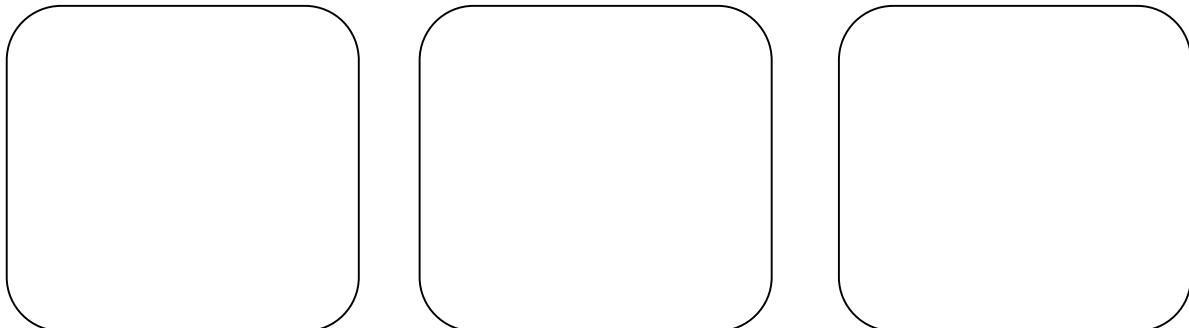
Feštejin- maľin, so amenge kampel pašo ačhaviben khereske

6. Úlohy na doma – porad' sa s rodičmi

Kherutne kepripena – de duma, šaj tuke šegitinel-pomožinel e daj, o dad

Nakreslí všetky tri domčeky prasiatok. Rajzoťin savore trin balorenge kherora

Aký úžitok máme z chovu prasiat? Čo dokážeme z jeho chutného mäsa vyrobiť?

Savo lačiben, lačhariben pro chaviben amen hin te baruvas balen? So džanas lengero lače masestar te kerel?

.....
.....
.....

7. MECHÚRIK – KOŠČURIK S KAMARÁTMI

O MECHURIKOS – KOŠČURIKOS LE BARATENCA

Mechúrik-Koščúrik bol sirota. Doma nemal už nikoho a ničoho; pustil sa teda po

vandrovke, dobrých kamarátov hľadať. Ide, ide – vandruje. Pribehne k nemu myš a volá naňho: „Bože daj šťastia, Mechúrik-Koščúrik, vezmi ma so sebou!"

„A ktože si ty?"

„Ja som myška-chocholuška."

„No, pod!"

Idú, idú Mechúrik-Koščúrik s myškou chocholuškou – a vandrujú. Stretne ich žabka:

„Bože vám daj šťastia! Ej, vy ste už dvaja a ja ešte sama v svete, vezmíteže ma sebou!"

„A ktože si ty?"

„Ja som žabka-rapotačka."

„No, pod!"

Idú, idú Mechúrik-Koščúrik, myška-chocholuška a žabka-rapotačka. Stretne ich had:

„Bože daj šťastia! Postojteže, vezmíteže i mňa sebou!"

„A ktože si ty?"

„Ja som po tráve šmyk!"

„No, pod!"

„Idú, idú Mechúrik-Koščúrik, myška-chocholuška, žabka-rapotačka a had po tráve šmyk.

Stretne ich zajac: „Bože daj šťastia! Vezmíteže i mňa sebou!"

„A ktože si ty?"

„Ja som po lese skok!"

„No, pod!"

Idú, idú Mechúrik-Koščúrik, myška-chocholuška, žabka-rapotačka, had po tráve šmyk a zajac po lese skok. Stretne ich líška: „Bože daj šťastia! Vezmíte ma sebou!"

„A ktože si ty?"

„Ja som líštička-kmotrička!"

„No, pod!"

Idú, idú Mechúrik-Koščúrik, myška-chocholuška, žabka-rapotačka, had po tráve šmyk, zajac po lese skok a líštička-kmotrička. Stretne ich vlk: „Bože daj šťastia! Vezmíte ma sebou!"

„A ktože si ty?"

„Ja som horský trubač!"

„No, pod!"

Idú, idú Mechúrik-Koščúrik, myška-chocholuška, žabka-rapotačka, had po tráve šmyk, zajac po lese skok, líštička-kmotrička a vlk horský trubač. Stretne ich medved: „Bože daj šťastia! Vezmíte ma sebou!"

„A ktože si ty?"

„Ja som morský mrmláč!"

„No, pod!"

Ak tak putujú, tak putujú Mechúrik-Koščúrik s myškou-chocholuškou, s žabkou-rapotačou, s hadom po tráve šmykom, so zajacom po lese skokom, s líštičkou-kmotričou, s vlkom horským trubačom i s medved'om morským mrmláčom a prídu v pustých horách ku jednému domčeku, kde ježibaba svadbu strojila.

„Hej," povedajú si, „ukážmeže teraz, čo vieme!"

Tu zastali si na dvore do radu a Mechúrik-Koščúrik, ako všadiaľ, tak i teraz, stal sa napredok. Mechúrik-Koščúrik nafúkal sa a pripravil si huk, že len tak hučalo; myška-chocholuška píšala; žabka-rapotačka rapotala; had po tráve šmyk ĭahal ako sláčikom na husliach; zajac po lese skok vyskakoval pred nimi a pekne prepletal nohami; líštička-kmotrička, akoby na krstení bola, tak vyťahovala a vyspevovala; vlk horský trubač trúbil; medved' morský mrmláč mrmlal. Ozývala sa hora naširoko a tí tamdnu triasli sa, čo to za hudci prišli im na svadbu. Tu Mechúrik-Koščúrik chcel ešte lepšie preukázat' sa, i veru nafúkol sa ešte raz. Vtom prásk! roztresol sa. Jeho kamaráti tak náramne rozchichotali sa na tom – a tí tamdnu tak naľakali sa toho tresku a chichotu, že rozutekali sa na všetky strany. A ježibaba, ked' videla, ako svadobníci zaberajú, parila ešte popredku.

Títo potom vnišli do domu, posadali sa za prikryté stoly, jedli a pili z hotového. A aby im svadba nebola len tak pri slamenom snopku, postavili si medveďa za starejšieho, vlk si vzal líšku za ženu a dosvadbili sa pri peknom poriadku. Vlk s líškou žijú aj doteraz – ak nepomreli.

O Mechurikos-Koščurikos sas lelencos- sirotkos. Khere les ma nasas ſiso u ňiko, u vašoda pes mukľa pre vandrovka, *upre-tele* phiripen, kaj peske lačhen baraten- *amalen* te arakhel. Džal, džal – čavarginel peske *upre-tele*. Denašel ke leste e mišica u vičinel:
„Del o DEL bachtal'ipen tuke, Mechurik-Koščurik, le tu man peha!"

„U ko tu sal?"

„Me sem e miška-chocholuška."

„No, mišto, av manca!"

Džan, džan o Mechurikos-Koščurikos la miškicaha chocholuškaha - čavarginel peske *upre-tele*. Arakhel len e žabka:

„Del o DEL bachtal'ipen tumenge!,, Ej, tumen san imar dujdžane u me čori čak korkori som, len man peha"!

„U ko tu sal?“

„Me sem e žabka-rapotačka.“

„No, mišto, av amenca!“

Džan, džan o Mechurikos-Koščurikos la miškicaha-choholuškaha thaj la žabkaha-rapotačkaha - čavarginen peske *upre-tele*. Arakhel len o kiđovs-hados:

„Del o DEL bachtal'ipen tumenge!, Ačhen čak, len man peha“!

„U ko tu sal?“

„Me sem o kiđovs- čaraha pes me cirdav!“

„No, mišto, av amenca!“

Džan, džan o Mechurikos-Koščurikos la miškicaha choholuškaha, la žabkaha rapotačkaha thaj le kiđovha- čaraha so pes cirdel, čavarginen peske *upre-tele*.

Arakhen len o šošoj-ňulos-zajacos:

„Del o DEL bachtal'ipen tumenge!, Len te man peha“!

„U ko tu sal?“

„Me sem oda so vešeha chuťkerel!“

„No, mišto, av amenca!“

Džan, džan o Mechurikos-Koščurikos la miškicaha choholuškaha, la žabkaha rapotačkaha le kiđovha- čaraha so pes cirdel thaj le šošojiha-ňulos-zajacoha, čavarginen peske *upre-tele*.

Arakhen len e Lišťička-kmotrička:

„Del o DEL bachtal'ipen tumenge!, Len man peha“!

„U ko tu sal?“

„Me sem e Lišťička-kmotrička!“

„No, mišto, av amenca!“

Džan, džan o Mechurikos-Koščurikos la miškicaha choholuškaha, la žabkaha rapotačkaha le kiđovha- čaraha so pes cirdel, le šošojiha-ňulos-zajacoha thaj la lišťička-kmotričkaha, čavarginen peske *upre-tele*.

Arakhen len o vlkos – *vešuno rukono*:

„Del o DEL bachtal'ipen tumenge!, Len man peha“!

„U ko tu sal?“

„Me sem o trubačis, oda savo savoro avri vakerel so pes kerel andro veš!“

„No, mišto, av amenca!“

Džan, džan o Mechurikos-Koščurikos la miškicaha choholuškaha, la žabkaha rapotačkaha le kiđovha- čaraha so pes cirdel, le šošojiha-ňulos-zajacoha, la lišťičkaha-kmotričkaha thaj le trubčiha, oleha so savoro avri vakerel so pes kerel andro veš, le vlkoha, čavarginen

peske *upre-tele*.

Arakhen len e medva:

„U ko tu sal?“

„Me sem o svetoskero-paňeskero-*moreskero* mrmlačos!“

„No, mišto, av amenca!“

Avka savore džan, džan o Mechurikos-Koščurikos la miškicaha choholuškaha, la žabkaha rapotačkaha le kid'ovha- čaraha so pes cirdel, le šošojiha-ňulos-*zajacoha*, la lišťičkaha-kmotričkaha, oleha so savoro avri vakerel, trubinel so pes kerel andro veš, le vlkoha thaj la medvaha savi mrmlinel sar svetoskero-paňeskero- *moreskero* mrmlačos, čavarginen peske *upre-tele*. Doaven ke jekh kheroro, kaj e ježibaba baro bijav kerel.

„Hej,“ phenen peske, „sikavas savore akana so džanas te kerel!“

U ačhine te ačhel andro rados, jekh ke avreste andre šorica, savore pro dvorkos pašo kher u o Mechurikos-Koščurikos, sar furt, ačhelas eršejno andro rados. O Mechurikos-Koščurikos phes bares phurd'a upre u kerelas ajsi bari vika, but bari, e miška-chocholuška piskinelas sanes, e žabka rapotačka rapotinelas, o kid'ovs- čaraha pes cirdelas sar la pacaha pre lavuta kana pes cirdel, o šošojis-ňulos chut'kerela upre, tele u šukares bond'arelas peskere čanganca pes, e lišťička-kmotrička avka gil'avelas o hangos avri cirdelas sar pro kerestipen, o vlkos oda so savoro avri vakerel so pes kerel andro veš čak zorales trubinelas, e medva o svetoskero-paňeskero-*moreskero* mrmlačos čak bares mrmlinelas. Savoro kada sajinelas le partoha, vešeha, buchles, u savore andro khero save sne kalestar daranas, razinenas pes olestar save oda lavutara lenge avle te bašavel pro bijav. No u o Mechurikos-Koščurikos pes kamla feder mejk lenge te sikavel, u phurd'a pes mejk buchleder. U andro oda pes oda ačhil'a, prask! Rozbhagerd'a pes. Leskere barati-*amala* kalestar pro pera asaviben mukle baro – u ola so sne andro kher, daravipnastar pes rozdenašle pre savore sera. Kana e ježibaba dikhelas so pes kerel, denašelas anglal pala lende, u pajk savore barati gene jekhetanes andro kher, bešle peske tele ko skamindrora u chanas, pijenas.

U kaj lenge o bijav te na ačhel čak sar pro phuseskero snopkos, bešade la medva vaš phuredereskere, o vlkos peske romňake liňa la liškica u šukar bijav lenge sas.

O vlkos la liškaha dživen či ke akada d'ives – te namuľ'e.

**Pracovný list - Mechúrik – Koščúrik s kamarátmi
But'akero papiris - O Mechurikos – Koščurikos le baratenca-amalenca**

1. Vypíš, ktoré zvieratká vystupovali v rozprávke: (8 zvierat)
Irin –pisin, save alatora-zvieratka sne andre akadi paramisa: (8 alatici)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Kam prišli zvieratká? *Kaj avne o alatici, kaj doresne?*

.....
.....
.....
.....

4. Doplň podľa vzoru (Mechúrik- Koščúrik)

Dothov-dorakin palo nevos

Mechúrik -

O Mechurikos-

Myška

E Miška -

Žabka

E Žabka -

Had

O Kid'ovs-hados -

Zajac

O šošoj – nulos-zajacos-

Líštička

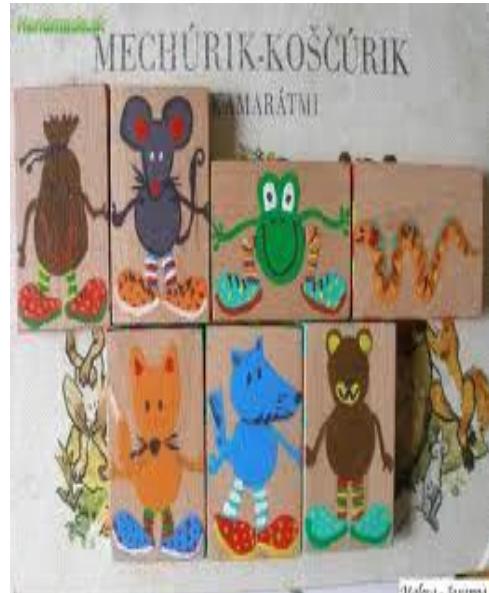
E Lišťička

Vlk

O Vlkos – vešuno rukono

Medved'

E Medva

Úlohy na doma – porad' sa s rodičmi

***But'akere keripena save pes keren khere – šaj tuke šegitinel – ažutinel
e daj thaj o dad***

5. Nakreslí svojho Mechúrika – Koščúrika a ďalšie zvieratká

Rajzol'in peskeres Mecherikos- Koščurikos thaj aver alaticen-zvieratken

9. PSOTA RUKOŇIBEN-ČORIPNASKERO PHARIPEŇ

Bol jeden pán a jedna pani, mladí a bohatí, a veľmi pekne spolu žili. Raz pribehne k nim akýsi maličký chlapec a povie im: „Vyberte si, či chcete teraz v mladom veku, či v prostred veku a či v starom veku byť chudobní. Jedno z toho splní sa vám istotne; lebo aby ste vedeli, ja som Psota a mne nikto neujde. O tretí deň prídem zasa.“

O tretí deň príde a povie: „No, ako ste sa dopravili?“ „Tak sme sa dopravili,“ odpovie pán, „ked’ ináč byť nemôže, radšej aby sme len v mladom veku psotu, biedu treli; lebo v prostred veku ani tak by sa nám to nechcelo a v starosti nebudeme vládať.“

Chlápä Psota zmizlo a neprichodilo viac a tí mysleli, že to už naveky. I tak veselili sa, akoby nič nebolo. Len tu raz, ako boli v susednom meste na tanci, strhne sa krik, že tam voľakde horí. Vyjdú von – a to veru ich spravodlivý dom aj s celou dedinou v plameni. Raty nebolo; všetko im zhorelo.

„No vidíš, duša moja, už je psota, bieda tu; pod’me my svetom lepšie šťastie hľadat.“

Luďom svojim v tej dedine povedali, aby len pracovali a zmáhali sa za sedem rokov. Potom že ako bude, tak bude. Pobrali sa preč a prišli do jednej hory; tam si sadli a bedákali. Prišiel k nim starý človek: „Čo tak bedákate?“

Pán rozvedal mu všetok spôsob. „Oj, čo len to, tomu ľahká pomoc,“ hovoril starý. „Daj mi twoju ženu, dám ti za ňu mešec dukátov. Jej bude u mňa dobre, lebo som človek bohatý; tebe ale pomôžu peniaze z biedy.“ Pani pristať nechcela, ale pán pristával, že to veru najlepší spôsob psotu oklamat. Nuž napokon pristala i ona. Pošla so starým a mladého pána nechali tu i mešec dukátov pri ňom.

A ten tu myslí si a myslí a veru nič dobrého nenamyslel.

„Mojej žene," hovorí, „bude hotová psota, so starým a mne bieda bez nej na svete. Veru sme len seba oklamali!"

Trápilo ho to veľmi a v tých trapiech aj usnul tam. Raz zakrúti sa nad ním havran zlietne dolu, uchytí mešec a pod', odkiaľ priletel.

Ešte len potom, keď prebudil sa, veril mladý pán na psotu; lebo ani ženy ani mešca nikde viac nebolo! Samotný ako prst pobral sa d'alej. Nadhodili sa mu tam tesári, čo v tej hore tesali brvná na staviská. Popáčilo sa mu to remeslo, stal teda medzi nich a robil tam za dlhý čas ako tovariš a prekladal tú psotu z pleca na plece. Pomaly už aj zabúdal na všetky nehody.

Raz voliaka pani tam nedaleko chcela stavať nový dom na pohorenisku. Zjednala sa s tým majstrom, u ktorého tento bedár bol za tovariša. Majster poslal práve tohto tovariša ešte i s druhým do hory nastínať brvien k tej stavbe. Zotnú oni jednu vysokú jedľu, na ktorej bolo krkavčie hniezdo. A tu z hniezda vypadne mešec dukátov. Náš tovariš poznal si ho hned', že je to ten istý, čo mu dakedy starý človek bol dal za ženu. Chcel si ho prisvojiť; ale ten druhý tovariš nechcel mu ho dať, že on mešec ešte prv zazrel a že rovnako rúbali, že teda jemu patrí aspoň polovica. Ale tento zasa, že tak a tak, že je to spravodlivý jeho mešec so všetkým, ktorý mu dakedy nebodaj len tí krkavci mohli vziať a sem zaniesť.

Vec prišla pred právo a to právo mala rozsúdiť tá istá pani, čo ten dom stavať dala; lebo to bola aj jej hora, kde tito rúbali. A tá pani zasa neboli iní, len spravodlivá žena toho dakedajšieho mladého pána a teraz tesárskeho tovariša. Priam ho ona poznala, keď pred ňou ustanovil sa, ale on ju nepoznal. Ona prisúdila celý mešec tomu druhému tovarišovi, ktorý ho prvý zazrel. Tu si tento vzdychnie: „Bože, či už moja psota nikdy neodíde odo mňa?"

A ona povie: „Neboj sa, odíde! Len lepšie otvor oči na každú vec!"

On pozrie sa jej lepšie a pozná, že to jeho žena. Hned' objali sa!

Od tých čias bolo im dobre; lebo ona to dala ten ich dávňajší dom na zhorenisku znova stavať z toho, čo jej po onom starom človeku bolo ostalo.

Psota koho-toho aspoň raz za života pohl'adať musí.

Sas jekh raj thaj raňi, terne thaj barvale sne jojn, u šukares dživenas. Jekhfari kelende avľa jekh cikno čhavoro: u phenel lenge: „Len peske avri, kamen te ačhel čore akana, kana san terne, kana avena maškarutne beršenca zaučharde, vaj kana phure imar avena. Jekh akalestar pes tumenge pro čačipen ačhela, kaj oda te džanen kada pes tumenge akada jekhfari čačes ačhela, vašoda kaj me sem o Rukoňiben-čoripnaskero pharipen u mange

ňiko nadenašela andro dživipen. Palo trinto d'ives avava ke tumende pal pale.“

Palo trinto d'ives avla u phenel: „No, sar pes pre akada dorakind'an, so tumendar phučlom?“ „Avke pes dovakerd'am,“ phenel leske o raj, „the aver pes nadel te kerel u mušinas peske avri te lel, feder amenge ela, te amen resela o Rukoňiben-čoripnaskero pharipen, akana, kana sam mejk terne, bo imar kana avaha andro maškarutne berša, nakamela amenge pes imar ňiso te kerel u kana imar pro phuripen ačaha, akor imar nabirinaha.“

No u so pes muršeha ačhiľa, o Rukoňiben-čoripnaskero pharipen pes našad'a u nasikad'a pes dugo ideos, gondolinenas peske kaj imar na avela ňikana joj pal pale ke lende. Sne bares lošale, sar bi bes ňikana kajso vareso naačhiľalas. U jekh d'ives kana sne andro pašo foros pro kheliben, šunen bari vika, kaj varekaj o kher bares labol. Džan avri – u dikhen kaj oda lengero kheroro calo lengerero gaveha andro baro labipen ačhiľa, jagaha barol, našťi ňiso kerenas, savoro lenge labiľa.

„No dikhes, voďi miri, imar hi oda Rukoňiben-čoripnaskero pharipen, av, džas amenge andro vilagos - *luma, svetocis* bacht te rodel peske.“

Le manušenge peskerenge andralo gav phende kaj čak phares but'i te keren o u pal pale vašo efta berša pes te budinena. U pajk, sar ela, avka ela. Gene jojn dromeha, avne andro jekh veš kaj sas baro partos, odoj peske tele bešle u rovkerenas. Avľa ke lende jekh phuroro manuš: „Soske avka rovkeren?“

O raj leske vakerd'a savoro so pes lenge ačhiľa. „Oj, čak akada tuke perel pro pharipen, akaleske pes del lokes te šegitinel – *ažutinel*“ phenel leske pal pale o phuro. „De mange tira romňa, me tuke dava vaš late jekh gonoro love-dukatici. Lake ela ke mande igen mištes, sem me barvalo manuš, no u tuke mire love šegitinena khataro čoripen.“ E raňi pre akada nakamelas te ačhel, no o raj peske phend'a, kaj akada si nek feder sar le Rukoňiben-čoripnaskero pharipen pes del te horajinel-*chochavel*. U vašoda paj the e raňi phend'a mišto. Gel'a le phure manušeha u le terne rajes mukľe odoj te le lovenca.

U joj pajk akadaj gindinel, u gindinel peske vareso, numa ňiso lačho na gindinel avri.

„Mira romňake,“ phenel,“ ela calo baro Rukoňiben-čoripnaskero pharipen, le phureha u mange baro pharipen, čoripen bija late pro vilagos, *luma-svetocis*. Čak korkore pes rohajind'am u rosňipen pre peste kerďam mejk bareder peske korkore!“

Pharipen pre voďi baro peske rakinelas u andre kada thaj zasuťa. U jekhfars pes ke leskero šero o havranos - čiriklo bond'arel, sajinel tele, liľa o govnoro le lovenca u sajinel khatar avľa.

Čak akor kana ušťila upre sovibnastar, čak akor mejk barederes paťľa o terno raj pro

Rukoňiben-čoripnaskero pharipen, bo nasas les ni e romni, ni o lovore!

Korkoro sar anguštoro geľa dromeha dural. Arakhľa le buťakeren so andro vešt kašta marenas, čhigerenas toverenca tele. But leske pes akadi buťi dikhelas u vaš oda ačhiľa lenca pro jekhetaňben andre buťi dugo ideo- vrama sar tovarišis ačiľa lengero, u o Rukoňiben-čoripnaskero pharipen lidželas pro dumo. Polokes imar thaj bisterelas pro savoro so pes leske ačhiľa.

Jekhfari jek raňi, pašes odoj kaj jov buťi kerelas, avľa kaj kheroro kamel te ačhavel peske pro jekh labardo than. Dovakerd'a peske akada so kamľa le majstroha, ke savo joj, oda rajoro tovarišis buťate kerelas. O majstros les thaj leskere dujte baratoha bičhad'a andro veš kaj kašta pro kher te čhingeren šukare. Čhingeren, maren tele jojn jekh rukh – bari jedľa pre savo ačhelas čiriklikano kheroro. U o odarik ňisostar perel tele thaj govnoro le lovenca. Amaro tovariš sig prindžard'a kaj oda hi oda govnoro savo leske diňa oda phuro rajoro vaš leskeri romni. Kamľa peske les vašoda te lel, numa oda dujto tovarišis leske les nakamelas te del, vašod kaj jov les eršejno dikhľa pre phuv, u kaj sodujdžane khetanes o rukha, kaša, čhininas, kaj thaj o lovore peske te den pro jepaš. Numa joj leske pal pale vakerel savoro so pes leske oda d'ives ačhiľa u kaj ola čirikle leske line o lovore u adaj len garude andro peskero kheroro.

U akada so pes lenge ačhila gela či pro krisos, sudos, hakaj – *zakonos* u o paluno lav, kaske o love džana, mušind'a odi raňori te phenel, vašoda kaj lake oda kher rukhendar mušinde te ačhavel, kaj lakeri sas thaj oda veš, rukha savore so ande baronas. U kadi raňi sas ňiko aver čak odi leskeri romňori, le terneskere rajeskeri u akana lestar tovarišos pes ačhiľa. Joj les mind'ar prindžard'a, imar kana čak prejkal late mujeha peske ačhiľa, numa o raj la naprindžard'a. Joj phend'a kaj o govnoro le lovenca oleske dujteske taviriške andro vasta perela, savo les eršejno dikhľa. Pal akada savoro peske čak o terno raj phares mujestar bares phurd'a: „ Devla, phen mange, čačes imar šoha oda Rukoňiben-čoripnaskero pharipen man namukela, mandar naodžala?“

U e raňi akor phenel: „Nadara tu, odžala! Čak feder phundrav peskere jakhora pre sako jekh dikhiben andro dživipen!“

Jov feder dikhel pre late u prindžarel la, kaj oda leskeri romni hi oda. Sig pes chudle jekh khetanes deštenca!

Ole ideostar sas lenge imar lačhes, oda kher savo diňa pal pale te ačhavel pro neviper sas oda lengero phuro kher, savo labiľa pro labardo than, ole lovendar save lake ačhile le phure manušestar.

O Rukoňiben-čoripnaskero pharipen – sakones jekhfari mušinel andro dživipen te

doresel.

Pracovný list - Psota Buťakero papiris Rukoňiben-čoripnaskero pharipen

- Nahrad' slovo Psota inými slovami:

Irin- *pisin* aver lavenca Rukoňiben-čoripnaskero pharipen

.....

- Čo sa stalo mužovi a žene, keď ich navštívila psota?

So pes ačil'a le rajeske thaj la raňake, kana kelende gela o Rukoňiben-čoripnaskero pharipen?

.....

.....

.....

.....

- Ak by si mal plný mešec – čo by si s ním urobil?

The bi tut elas pherdo govnoro lovenca – so bi leha tu kerehas?

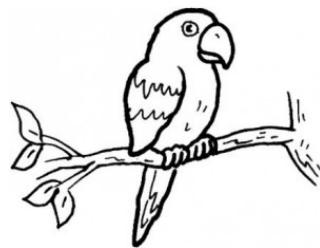
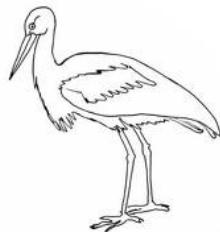
.....

.....

.....

- Vymaľuj obrázok so zvieratkom, ktoré uchmatlo plný mešec:

Feštejin – *maľin* avri o kipocis le alatenca- *zvjeratkenca*, save line le rajeske o govnoro:

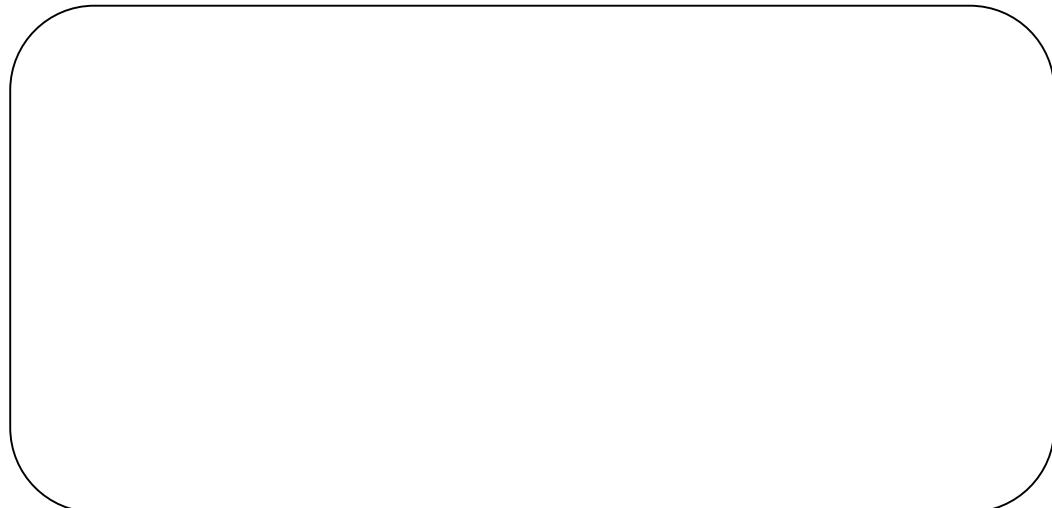

- Prečítaj si vetu : **Raz voliaka pani tam ned'aleko chcela stavat' nový dom na pohorenísku.**

Gen peske e laveskeri – *vetica*: **Jekhfар varesavi raňi odoj, nadur peske te ačhavel kamľ'a nevo kher pro labardo than**

Nakresli, ako by mohol vyzerať tento dom:

Rajzol'in, sar šaj dit'holas avri oda kher:

Úlohy na doma – porad' sa s rodičmi

But'akere keripena save pes kerem khore – šaj tuke šegitinel – ažutinel e daj thaj o dad

6. Prečo je nebezpečné, ak sa deti hrajú s ohňom, zápalkami, zapalovaličom a pod.
Soske hi bari bibacht, nalačhiben, te pes o čavore bajinen la jagaha, mašinkenca-švablikanca labardeha...
-
-
-

10. TRI PRÁČKY TRIN RAJBAŠNE – PRAČKI

Kedysi v hore bývali tri ženy. Mužovia im voľakedysi predtým, a to všetci traja odrazu, skapali, len tak, ako čo by boli prepadli sa bez chýru a stopy. Ženičky už potom iba z toho živili sa, čo bohatým ľuďom z nedalekého mesta šaty prali.

Raz horko-ťažko vyrobili si z toho prania na jednu meričku zbožia. Pekne si ho zomleli, múku preosiali a večer zápravu do toho dali, že ešte pred polnocou vstanú toho chleba napiect', lebo už oddávna ani korky z neho nevideli. Aj vstali a že dobre bolo skyslo, i zamiesili. Tu už mali pec kúriť, ale v dome ani iskierky ohňa; všetok vyhasol a kresadlo stratilo sa im kdesi, že ho konečným koncom nájst' nemohli. Čo bolo robiť? Iba skoro do mesta bežať, ohňa požičať a doniesť.

Bežala poň tá najstaršia; ale dlho neprichádzala, a na koryte už hodne bolo skyslo.

„Len kde tá moce sa?" povie tá stredná a odbehla oproti tamnej.

Tu najmladšej doma cesto už von z koryta prekýsal, a tie ešte neprichádzali. A veru jej aj clivo bolo samotnej, potme. Vyšla na priedomie a vyvolávala, ale sa jej nik neohlásil. Nuž aj ona chcela pustiť sa oproti tým dvom, ale si ešte pomyslela, že to veru dobre bude upiecť si aspoň kúsok cesta na uhlí, keď tie dve stretne s tým ohňom, bo ju už aj hlad upomínal. Vbehla teda dnu, odtrhla si rovnaké kúsky z toho cesta a pustila sa tým dvom v ústrety.

Beží, letí ako bez duše, aby čím skôr stretla sa s nimi a prehrázli si koľko-toľko. Lež ani nevedela, iba keď zablúdila na akýsi pustý závoz. Cesta tu hlboká, brehy strmé z oboch strán; nevie, ako von, ani či napravo, či naľavo dobrú cestu hľadať: nuž v tom strachu len beží a letí vždy ďalej.

Tu stretne akéhosi bieleho pána na bielom koni a psíček-belko bežal popred nich; všetci traja boli veľmi vychudnutí.

„Bože daj šťastia, biely pánsko," pokloní sa žena. „Či ste nestretli tu dakde dve práčky, just také ženy, ako som ja?"

„Horký môj stretol; ved' ja na tejto ceste ani vtáčika nestretám, nie to ešte človeka. Ale chod', stretneš môjho kamaráta, čo za mnou chodí, azda ti ten dačo povie o nich."

Už by bola prešmykla popri ňom, ale vtom jej l'uto prišlo:

„Ach, ale akí ste vy všetci vychudnutí; Vezmite si aspoň tento koláčik."

A s tým hodila jeden kúsok z toho cesta, čo doma umiesila. Psíček ho hned' uchytil a na troje rozdelil.

Už bežala, uháňala zasa tým závozom. Nezadlho stretla bledého pána na bledom koni a psíček-bledko bežal popred nich. Tito traja boli ešte vychudnutejší od predošlých.

„Bože daj šťastia, bledý pánsko," pokloní sa žena. „Či ste nestretli tu dakde dve práčky, just také ženy, ako som ja?"

„Horký môj stretol; ved' ja na tejto ceste ani vtáčika nestretám, nie to ešte človeka. Ale chod', stretneš môjho kamaráta, čo za mnou chodí, azda ti ten dačo povie o nich."

Už by sa bola prešmykla popri ňom, ale vtom jej l'uto prišlo:

„Jaj, bože môj, vy ste ešte vychudnutejší ako tamtí; nate aspoň tento koláčik.“

A s tým hodila druhý kúsok z toho cesta, čo doma umiesila. Psíček ho hned' uchytil a na troje rozdelil.

Zas bežala, uháňala tým závozom. Nezadlho stretla čierneho pána na čiernom koni a psíček-černuš bežal popred nich. Títo traja boli už akísi najvychudnutejší na tom svete.

„Bože daj šťastia, čierny páno,“ pokloní sa žena. „Či ste nestretli tu dakde dve práčky, just také ženy, ako som ja?“

„Stretol, nestretol; čože tebe do nich?“

„Nuž ved' sú to moje kamarátky, išli po oheň do mesta. .. Jaj, ale, aha! Ved' ste vy akí najvychudnutejší na tom svete; nateže, nate aspoň tento koláčik.“

S tým hodila i ten tretí kúsok cesta psíčkovi a ten ho hned' na troje rozdelil a podal po kúsku tamtým.

Ona by bola vari zas len prešmykla sa popri ňom kamarátky hľadať, ale ju teraz už zastavil sám ten čierny.

„Stojže málo,“ hovorí jej, „a počuj, čo ja tebe poviem. Ale si zachovaj každé slovo, lebo ak nie, zle bude s tebou aj s nami. Ty by si z tohto závozu nikdy nevyšla, lebo ten točí sa kolom dookola ako koleso. Ale zablysne sa ti hned' tu stranou svetielko: k tomu chod! Tam na dvore klietka dreva a nad ňou visí lampa. Tá ti posveti, kadiaľ dnu do domu. Nad prvými dvermi visí kantár, ten zosním potichučky, aby si ani nešuchla. Ponáhlaj sa s ním cez tri izby a ani nemukni, čo by si tam čo videla. V tej tretej izbe spí za stolom na lavici strigôň. Hod' na neho ten kantár, ale odrazu! On sa premení sa ti na šarkana, ale ty na to nič nedabaj, len ho vyved' na dvor a posad' na tú klietku dreva a podpál' tou lampou, nech tam zhori. Vyslobodíš i seba, i nás, i svoje kamarátky. Času máš dosť. Lebo, že si i mňa i mojich kamarátorov takto zastavila a nachovala, budeme sa my baviť na ceste, aby sme pozdejšie obišli ako inokedy. A najdlhšie zabavím sa ja sám; bo ked' chceš vediet', ja som toho strigôňova noc, ten predo mnou je jeho mesiac a ten prvý jeho deň. Tu my tomu slúžime a on nám práve len toľko dáva jest', aby sme ani priýchlo, ani prineskoro nebehali. Ale teraz ja tých predo mnou durit' nebudem a tí tiež mali pri čom pomeškať sa: nuž hovorím ti, že máš času dosť; len urob, ako som ti rozpovedal. Ale že môj jeden krok a tvoje tri!“

Čierny pán sa pohol, a ona tiež meškať nesmela. Nuž tu nevoľná stvora len bežala, bežala, až zablyslo sa jej to svetielko stranou od závozu. Prišla na dvor a lampa jej posvetila, kadiaľ dnu do domu. Tam надо dvermi visel remenný kantár. Ani nedýchla, ani nešuchla, kým ho zosnímala. Vnide do kuchyne, tu plno všelijakého riadu, a to všetko z umrlčích kostí. Len teraz ešte predesila sa. Ide do prvej izby; tu všelijaké mordárske náčinie: kuše, nože, paloše, putá, reťaze a bohvie, čo ona o tom nikdy ani nechyrovala. Bože ty môj, dobre tu z nôh nespadla od strachu. Ale nič; len ide do tej druhej izby. A tu zas samé klietky ako pre vtákov a ľudia v nich pozatváraní. A to, čo si ich ten strigôň kŕmil na pečienku. Tuná boli už aj tie jej kamarátky, každý v okreminej klietke. Na šťastie spalo to tam všetko, ked' ešte noc trvala, a tak nemal kto kriku porobiť. Prekradla sa len tak na prstoch ku tretej izbe.

V tretej zlatej palote spal sám strigôň za stolom, nad ktorým mu naveky lampa horela. „Aha, tu si mi!“ zareval na ňu, ako dvermi vrzgla a dvíhal sa hore.

Just natol'ko nadvihol sa jej, ako bolo treba ten kantár na neho zahodiť. A veru ona poobracala sa a zahodila mu ho na krk. Hned' premenil sa na šarkana a reval a metal sa náramne. Ona tým tuhšie chytila ho za ten kantár. Nuž tu, ked' už videl, že je v jej moci, dal sa jej viest' ako kuriatko.

Ona ho vyviedla na dvor, posadila na tú klietku dreva a tou lampou podpálila. Hned' drevo praskalo, plameň a dym zdvihol sa do neba a strigôň zhorel tam na prach a popol. Ked' doháralo, blížil sa už ten biely pán pozďaleka, a ked' všetko vytuchlo, bol už tam; bol už biely deň.

„A či ma ty,“ rečie ten biely, „už nepoznáš? Ved' som ja ten spravodlivý, najmladší tvoj, ako

najmladšej z vás troch muž!"

Vtedy ona oči otvorila a poznala, že jej to jej muž. Vtedy vraj i z tých umrlčích kostí tam ľudia ožili, aj tí z tých klietok povychodili a medzi nimi aj kamarátky. A došli už ako oslobodení aj tí dvaja, čo ich bola stretla. A to boli zasa jej kamarátok muži. Nuž tu všetci len jej jedinej za oslobodenie ďakovali. Aj mali čo ďakovať, lebo strigôňa nebolo viacej a v dome jeho nabrali si bohatstva, čo potom každému dostačovalo na celý život.

Varekana andro veš bešenas trin romňa – džuvla. Murša lengere imar čila, u savore trind'zane jekhetanes, jekh ideos mule, avka sar te bi pes našade u ňiko nadžanelas kaj u sar. U o romňja imar čak olestar šaj dživenas so zarodenas oleha kaj rajbinkerenas o gada le manušenge khataro naduralo, so pašes sas paš lende oda foros.

Jekhfars pes lenge čak ajci love andro vasta vaš rajbinen dochudle lovore cikne, so lenge čak pro cikno chaben ačhila, pre jekh merička. Šukares oda joj erňinde o aro, zarakinde pro chumer, o ke jepaš raťi kaj ušena u ko maro te pekel kada thovena, vašoda kaj imar čila nadikhle andro muj rakinde korkica marestar. Ušťile, u lačhes kisnind'a u zakerde o maro. U kana imar džan e jagori te zakerel, andro kher našti mašinka, šablikos jekh te arakhel, e jagori lenge murdard'a u na sas soha la pal pale, kresidloha varesaveha te labarel, roden, roden, no naarakhen les. So lenge sas te kerel? Čak sig andro foros te denašel, varekastar jagori te anel khere. Denaštla vaš late e nek phureder, no naphirelas sig, u pro koritos sas ma o chumer but kisindo.

„No kaj pes bond'arel odi romň?“ Phenel odi maškarutni u dnašel pala late. U la nek ternederake imar o chumer bares andralo koristos kisníle, pro agor avri avel, u ola duj mejk na aven. No u čačo sas lake andre kada kal'ipen, bijo vilaňis, vudut phares, žajaha zaučhard'i bares sas korkori. Avri gel'a prejkalo kher, u vičinkerel, numa ňiko odoj mejk nane. Thaj joj kamľa te džal lenge anglal pro drom, no perďa lake pro šero kaj šaj oda cikno kotoro maro pekel joj pro cikno angororo či kana ola duj avena la jagaha, bo joj sas imar bares u marelás pes bokaha. Denaštla joj akor pal pale nadro kher, čhind'a duj cikne kotorora chumestar u denašle ole dujenge anglal pro drom.

Denašel, sajinel sa bije vod'i, kaj sig, sig lenca pes e arakhel u vareso jekhenaes andro muj čepo, cera bokhatar te thoven. Numa ňi nadýanelas u jov pes našad'a, u pre varesavo pusto yavozos pes arakhla. O drom sas akadaj baro, o agora leske uče khatar so duj sera leske, nadýanel joj khatar adarig avri te džal, nadžanel či pre kadi, či čačikaňi sera pes te mukel, lačho drom te rodel: andre kada daravipen pes mukel duralul te denašel.

Akada joj arakhel varesave parne rajes pro parno graj u rukonoro-belkos prejkal leste denašel, savore trin džane sne bud šukore.

„Del o DEL bacht, parno rajoro,“ phenel e romň u bangol o šero ke phuv resel. „nadikhlan tumen duj rajbinen, ajse sar me sem romňen?“

„Na, ňikas me na dikhľom, dromeħa ňi čirikores naarakhľom, na mejk manušes. No dža tu, arakheha mire baratos-amalos savo palal made phirel, šaj hoj jov tuke vareo phenela.

Imar kamľa lestar te oddžal u pro drom te mukel pes pal pale, kan bari žaja pre late perďa:

„Ach, save san tumen savore sane, ſuke, len peske pro chaben kada krororo bokeľi.“

U čhid'a len ole chumerestar jekh cikno kotoro lenge, savo khere zakerd'a pro maro. O rukonoro les sig chund'a u pro trin khotora les čhind'a.

Imar denašelas pal pale dromeħa, oleha našado zavozoha. Pal charno ideos arakhel pes joj mejk parnedereha rajeha, jso sas bledo pro bledo grajoro u o rikonoro-bledkos lenca sas, anglal denašelas. Akala trin džane sne mejk šukoreder sar okal save arakhľa prejkal lende.

„Del o DEL, bledo rajoro,“ phenel e romň u bangol o šero ke phuv resel. „Nadikhlan tumen duj rajbinen, ajse sar me sem romňen?“

„Na, ňikas me na dikhľom, dromeħa ňi čirikores naarakhľom, na mejk manušes. No dža tu, arakheha mire baratos-amalos savo pala mande phirel, šaj hoj jov tuke vareso phenela.“

Imar kamla lestar te oddžal u pro drom te mukel pes pal pale, kan bari žaja pre late perda:
„Ach, tumen san mjek šukedera sa rola trin saven arakhľom. Len peske pro chaben kada kotororo bokeľi.“

U čhid'a len ole chumerestar jekh cikno kotororo lenge, savo khore zakerďa pro maro.
O rukonoro les sig chund'a u pro trin khotora les čhind'a.

Imar denašelas pal pale dromeha, oleha našado zavozoha. Pal charno ideos arakhel pes joj kale rajeha, sas kalo pro kalo grajoro u o rukonoro- kaloro lenca sas, anglal denašelas. Akala trin džane sne čačo but šukore, šaj the pre calo svetos, *vilagos* nek šukoredera.

„Del o DEL, kalo rajoro,“ phenel e romni u band'ol o šero ke phuv resel. „Nadikhľan tumen duj rajbinen, ajse sar me sem romňen?“

„Dikhľom, arakhľom, na rakhl'om – so tu ole dujenca andre lende hin?“

Joj hine mire baratiňi, gele vaš jagori andro foros....Jaj, no dikhav me save san savore!

San nek šukereder pre calo svetos, *luma*. Len peske pro chaben kada kotororo bokeľi.“

U čhid'a len ole chumerestar jekh cikno kotororo lenge, savo khore zakerďa pro maro.
O rukonoro les sig chund'a u pro trin khotora les čhind'a.

Joj pes imar mukelas pal pale po oda rdrom, len te rodel, kana la zaačhavel korkoro oda kalo rajoro.

„Ač cikno ideos, *vramica*,“ phenel lake, „u šun so tuke me phenava. Numa sako jekh lavoro bo te na akro bari bibacht ela tuha, thaj amenca savorenca. Tu andralo kada yavoso ňikana našťi avri džaha, vašoda bo jov hi zakerdo drabaripnaha, džal joj furt sar kerika pes bond'avel sar kerika. No zalabarel pes tuke seraha cikno vilaňis, vudutoro: ke leste tu dža!“ Odoj pro dvoros ačhel kaštuňi kljetka u upral late lamipca ačhel. Odi tuke sikhavel khatar avri te džal andro kher. Upral pro eršejno vudar visinel, ačhel kantaros, tu les le polokes, kaj te nakeres vika. Denaš sig leha prejkalo trin sobi, izbici u nňi lavoro namuk tu, te kaj so dikheha, ňi lavoro tu napeneha. Andre odi trinto soba, izbica paše astalo, sakmind sovel o strigoňos. Čhiv pre leste oda kantaros, numa jekhfarestar! Joj pes tuke visarela pro šarkanos, numa kaleha tu peske o šero namar, lel les avri pro dvoros, u thov les pre odi kaštuňi kljetkica u ola lampaha les labar, kaj te labol calo. Avri phandleha pes, thaj amen savoren thaj peskere baratkiňen. Ideos tu hi dosta. Vašo kaj tu man thaj mire baraten ačhad'ál u taj chabenoro mange diňal, vaš akada tuha pre kada drom duma čhid'om a paťav kaj pes pro šukariben savoro visarela. Nek dudeder pes me bavinava, kaj te dýanes tu mejk akda, me sem le stigňoneskeri raťi, oda prejkal mande saves arakhľal hi leskero čhon, u oda eršejno saves pro drom arakhľal hi leskero d'ives. Omen leske keras kadi buťi u vašoda maen čak ajsi chabenero del, kaj leske te nadenašas amen. No akana imar me kereva savoro lokeder, kaj the jojn te keren pajk savoro lokeder, vašoda tuke phenav kaj hi tut ideos dosta, čak ker avka savoro sar me tuke phend'om. Me kerava jekh phiriben, kročikos, u tu trin!“ O kalo raj pes po drom mukla u joj mejk sigeder pes mukla tiž. Denašel, denašel, kan alake seratar vilaňis andro jakha čhivel zavozestar. Avľa pre dvorica u e lampa ňisavo hangos pestar namukla, kana la andro vasta liňa. Geľa odarik sar lake o drom sikavelas o víliaňis andro kher. Odoj pro vudar uperal o kantaros sas ačhado. Ňi velegov andral peskero mijoro avri namukla kana les andro vasta chund'a u tele rakind'a. Džal andre tavutni u odoj pherdo malela pira, andre save tavelas pes kokala murdarde. Akana joj bares darand'ila kan akada dikhľa. Džal joj andre eršejni soba, izbica, u andre late rakindo savoro pro mariben, meraviben, kuši, čhura, paloši, puti, lanci, savoro ajso, u te ajso so ſoha andro dživipen mejk joj nadikhľa. Devla miro, mišto kaj daravipnastar pro khoča joj pre phuv naperda. No džal joj dural, andre dujto soba, izbica, u so dikhel, odoj ačhen kljetkici, sar pro čiriklici, numa andre lende phandle andre manuša. O strigoňos len pro chaviben peskero bukeskero lačhiben odoj zaphandľa. U adaj sne thaj lakere baratkiňa. Pro bachtaľipen sas bari raťi u sako lendar zorale kerelas peskero soviben, akor ňiko navičinkerelas. Polokores sar kan aanguštenca bi joj phirelas na čanganca andre odi trinto soba, izbica pes dochudel. Andre odi trinto soba, palotate sovelas o stigoňos pale astala, skamindoro, upral leste e

lampica leske labolas...“ Aha, kadaj mange tu sal!“ vičind'a pre late kan ao vudar muk'l'a pestar varesavo hangos u jov ačhel upre.

Just pes čepo upre hazd'a avke, kaj pes lake delas o kantaros pre leste calo te čhivel. U kerďa but'ori kaleske, khatare meň les bond'ard'a tiž. Oda ideso pes visard'a, čerind' pro šarkanos, vriskinelas, vičinkerelas, bari vika kerals pre akda visaripen. Joj les mejk vašoda zoraleder chund'a, okantaros andro vast zorales ispidelas ke leste. No sar imar leske doavľa kaj naš'iso kerel, džalas laha odoj kaj les cirdelas sar kachňorica cikna. Pro dvoros les ligind'a, bešada les pre odi kaštuňi kljetkica u la lampaha les labard'a. Imar o kašt bares labolas, čhibakere jagora khelenas u o thuv, či ko zejgos reselas, o stigoňos labil'a, pro prachos, kormos joj ačhil'a. Kana doľabila, avelas imar oda parno raj na duralur, avľa ke oda than u imar ačhil'a thaj parno d'ives.

„U tu man,“ phučel oda parno,“ imar tu man naprindžares? Me sem oda čačikano, nek terneder tiro, nek ternedere romňendar murš, tiro me som“!

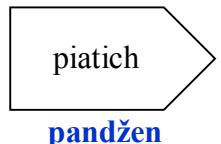
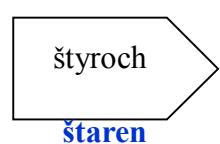
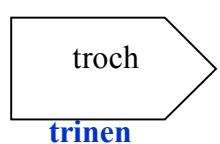
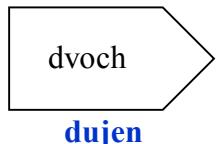
Akor jov peskere jakha phundrad'a u prindžard'a les, kaj jov hino lakeru murš. U akor thaj ole ideoske, vramake the ola kokalutne andralo pira, thaj o zaphadle manuša andralo kljetkici dujt'i sobate so phandle sne, savore sne ,biphandle u pal pale dživenas sar manuša. Thaj pola dudžane saven arakhla pro drom. U ola sne lakeru baratengere murša. Savore lake paľikeren. U sas var soske lake te paľikeren, bo imar o strigoňos na sas buteder u andre leskero kher peske line barval'ipena save odoj sne, ajsi but, kaj sakoneske pre calo dživpen sas dos.

Pracovný list - Tri práčky dve

BUŤAKERO PAPIRIS TRIN RAJBAŠNE – PRAČKI

1. Koľko mužov stretla tretia žena, keď išla hľadať svoje kamarátky? Správnu odpoveď vymaľuj.

Keci rajen – muršen arakhla e trinto romni, kana gel'a te rodel peskere baratkiňen?
Čačikano lav feštejin-*maľin* avri

2. Vysvetlí význam vety : Ale si zachovaj každé slovo, ktoré ti teraz napoviem.
Phen pro achal'uvipen: Numa sako jekh lavorо garuv peske,oda savo tuke me kana phenava

- ### **3. Ako by si charakterizoval/a túto rozprávku?**

Savi sas vaš tuke akadi paramisa? charakterizin la

Pekná Šukar	nudná nudno	pravdivá čačikaň
zaujímavá interesantno	dlhá dugi	smiešna asad'i, asavibnaskeri
smutná žajutňi	poučná god'aver	s dobrým koncom lačhe agoreha
veselá lošali	fantastická fantasticko	
strašidelná bares darand'i	krátká charňi	

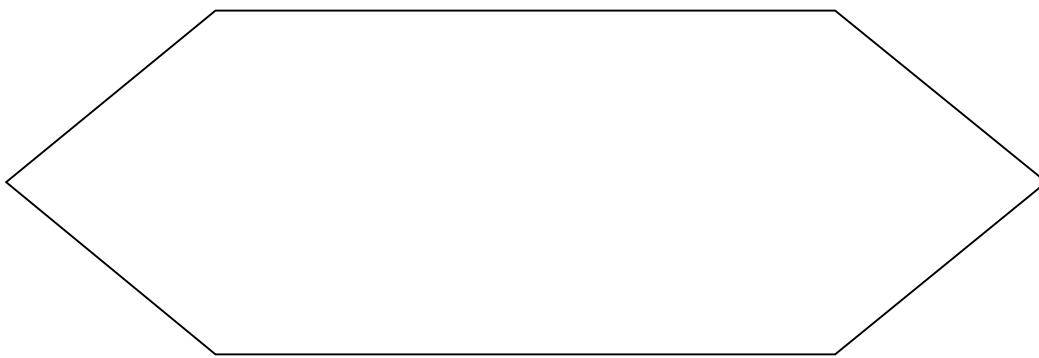
4. Čo v rozprávke by mohlo byť pravdivé a čo nepravdivé?
So šaj sas andre paramisa čačikano u so horajipen?

Pravda
Čačipen

Nepravda
Horajipen

.....
.....
.....
.....

5. Nakresli záver rozprávky: Všetko sa na dobre obrátilo
Rajzol'ín agor la paramisake: Savoro pes pro lačiben visard'a

6. Aké vlastnosti má tvoj najlepší kamarát?
Savi hi tiri nek feder baratkiňa, baratos - amalos:

.....
.....
.....
.....

7. Úlohy na doma – porad' sa s rodičmi
But'akere keripena save pes keren khore – šaj tuke šegitinel – ažutinel
e daj thaj o dad

Kresadlo – čo dnes používame namiesto kresadla?
Kresadlos - soha adad'ives zakeras jagori? *Le kresadloha imar nakeras!*

.....
.....

8. Čo všetko potrebuje mamička, ak ide upieť chutný chlebík?
So savoro kampel la dajorake, kana kamel te pekel lačho maroro?

.....
.....